

AMERIKANSKI SLOVENC

THE OLDEST AND MOST POPULAR SLOVENIAN NEWSPAPER IN UNITED STATES OF AMERICA.

NAJSTAREJŠI IN NAJBOLJ PRILJUBLJEN SLOVENSKI LIST V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKIH.

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOLIŠKEGA DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽINE SV. DRUŽINE V JOLIETU, — S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGO IN ZAPADNE SLOVA NSKE ZVEZE V DENVER, COLO.

STEV. (No.) 81.

CHICAGO, ILL., TOREK, 26. MAJA — TUESDAY, MAY, 26, 1925.

LETNIK XXXIV

REV. JAMES ČERNE

slov. župnik iz Sheboygan, Wis. in častni predsednik tiskovne družbe Edinost.

Rev. James Černe:

Zavedni Slovenci naprej do zmage za katoliški dnevnik!

“Ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to je mož storiti dolžan!”

(Simon Gregorčič).

PRED dobrim pol letom smo pričeli z agitacijo za zboljšanje katoliškega časopisja. Članki slovenskih duhovnikov in lajkov so bili z navdušenjem sprejeti. Zasijalo nam je solnce boljše bodočnosti, začelo se je novo življenje. Vendar nam je bilo ne mogoče priti v tem kratkem času do popolne zmage. Zetev je obilna, ali delavcev je malo. Tu ne zadostuje samo navdušenje ali veselje, da pridemo do svojega dnevnika, to je komaj začetek. Vse to nam prav nič ne pomaga, ako roke križem držimo.

Treba je več zmisla za to velepomembno stvar. Treba je delati, nikar ne mislite, da se bo Vam katoliški dnevnik, kar na krožniku prinesel. Za katoliški dnevnik navdušen Slovenec (ka) se ne bo zanašal na delo drugih, ampak se bo sam odločno pridružil in žrtvoval vse za dobrobit katoliškega. Ne smemo gubiti poguma, ako nismo v par mesecih prišli do popolne zmage. Kajti zavedati se moramo, da je težko v kratkem času popraviti večletne napake našega naroda za katoliško časopisje.

Slovenska katoliška tiskovna družba Edinost je organizirana na dobri in solidni podlagi, da bo odgovarjala vsem potrebam katoliških Slovencev. Ta list ni navezan na nobeno osebno podjetje, tudi ni lokalni list, samo za eno naselbino. Ta list je splošen narodni katoliški list za vse naselbine in vse katoliške Slovence v Ameriki.

Naš program je čist in jasen. In mi Slovenci kot katoliški narod, zaslužimo in moramo imeti svoj katoliški dnevnik. Po težkem trudu in sodelovanju smo uspeli, da se je razprodalo nad 200 delnic. Prišli smo do tega, da smo si kupili nov in moderen tiskarski stroj. Delničarji, ki imajo več kot 25 delnic so pripravili te delnice razprodati, da bodo pri tem podjetju zastopane vse slovenske naselbine.

Tiskarna Edinost in list Amerikanski Slovenec & Edinost nista last kaknega posameznika, temveč last naših katoliško zavednih Slovencev!

Zgodovina preteklosti nam jasno kaže, da nismo dosedaj mi katoliški Slovenci imeli take prilike, kakor jo imamo ravno danes. Naše slovenske cerkve in katoliške šole potrebujejo za svoj obstanek pomoč katoliškega časopisja. Zatorej na delo vsi zavedni katoličani!

Ne smemo se ozirati na napade posameznika, to je radi njegovega podjetja ali na druge protiverske nasprotnike. Naša največja napaka za katoliške Slovence bodisi pri jednotah, časopisih ali župnijah je bila ta, da smo skušali vse doseči karkoli mogoče mirnim potom. Pri tem so pa naši nasprotniki imeli odprto in široko pot. Mirna in stojiča voda ni nikdar zdrava in pitna voda. Studenci, potoki in reke naših slovenskih gor, kateri drveč pečovje in skalovje so najbolj čiste in bistre. Tako tudi tukaj morajo biti naše ideje čiste in bistre. Brez truda in napora je naše delo zastoj. Torej čim več se žrtvujemo in bojujemo za obstanek katoli-

škega časopisja, temvečja in slajša bo zmaga naša.

Naš program, naše delo za Slovence v Ameriki je odprta knjiga vsakemu razumnemu Slovincu. Dobro vemo, da je protiversko časopisje naš narod pokvarilo versko in moralno. Potom takega časopisja smo mi Slovenci mnogo izgubili na ugledu pri Amerikancih. Sem in tja ti listi napadajo enega ali drugega, kateri se zavzema za katoliško časopisje ali za pošteno ime slovenskega naroda. Toda skupnega našega podjetja si ne upajo na padati. Napadajo večinoma le one, ki največ delajo za zboljšanje našega časopisja. Na vse to se ne smemo ozirati, ker se jih ne bojimo. Vemo tudi, da bo treba še mnogo žrtvovati iz naše strani, da izpopolnimo naš program.

Dobro in hvalevredno delo je, ako se naši duhovniki postavijo načelo temu podjetju. Pred vsem pa pričakujemo, da se nam naši zavedni lajki pridružijo in sodelujejo.

Ako pogledamo v vrste naših ameriškanskih katoličanov, kakor n. pr. K. of C. in H. N. društev, vidimo, da lajki zavzemajo prva mesta. Ako je to mogoče med inteligentnimi katoličani drugih narodnostij, zakaj bi se ne zavzeli tudi naši zavedni katoliški lajki.

Na razpolago so Vam sedaj za povzdigo katoliškega dnevnika še delnice.

Glavna in najvažnejša naloga nas vseh pa je sedaj, da pridobimo listu potrebno število novih naročnikov, vsaj 1000 novih naročnikov. Tu ima prilobnost vsak izmed Vas katoliških Slovencev — lajkov, da pomaga povzdigniti to podjet-

Rev. Kazimir Zakrajšek:

Pozdravljen nam v obliki novi!

Aha! Poglajte ga junaka, kako krepko nam pa koraka po trnjevi napredka poti, na kateri satansko ga moti toliko vragov! Kako vsi divje so besneli! Kako vse žile so napeli! “Umreti mora!” so sklenili. In res! Veseli že slavili so pogreb njegov.

Pa kaj dosegli so, povejte? Kje vspehi njih so dela, glejte? Zastoj je bilo vse besnenje zastoj vse satansko vrvenje. On je pač junak. Ste vidili kako mogočno, kako junaško in odločno se bojeval je za resnico in branil vsikdar je pravico Kristov ta vojak?

Če v boju tem on ni omagal, če vsikdar je gotovo zmagal, če združena peklenska sila ga vsa ni nikdar uklonila, je li čudno to? Ne, ne! On ki vihtel desnico junaško bode za pravico kaj more mu i peklo celo? Mu venca zmage ne bo vzelo, vsikdar zmagal bo.

Zato pozdravljen nam, pozdravljen! A. S. - Edinost, naš bojevnik, slavljen! V obliki novi k nam prihajaš in zmago novo spet obhajaš. Oj živi naj te Bog! Le krepko dalje po tej poti. Sovragov broj naj te ne moti! Ti vgnal boš tudi peklo celo? če kdaj bi na te prihrumelo krepko v kozji rog,

Križ častni je zastava tvoja! Resnica pravec tvojga boja! “Za Boga in za narod” delo je tvoje — zato bode uspelo! tvoj značaj je čist. Zato naprej, naprej, o brate! A mi pa vsi s teboj in za te enako srčni in odločni! Zato pa “živjo” dans mogočni ta veljaj ti, list!

RT. REV. MONSIGNOR A. OGULIN.

Veleč. g. monsignor A. Ogulin, ki župnikuje v St. Paulu, Minn. na župniji sv. Neže je starosta in najprominetnejši slovenski duhovnik v Ameriki. Ko smo lansko leto prekupili Amerikanskega Slovenca v Jolietu in istega spojili z listom Edinost ter napovedali kampanjo za dnevnik in dvignili kapital podjetja z \$15,000 na \$20,000 je bil veleč. g. monsignor A. Ogulin prvi duhovnik, ki je odgovoril na našo okrožnico ter z istim pismom kupil 4 delnice našega slovenskega katoliškega tiskovnega podjetja. Kot zaveden sin slovenskega naroda je v pismu blagoslavljal potrebno delo za katoliški tisk. Njegove navduševalne besede so nam vbrizgnile novega navdušenja in novega poguma, ko smo ga najbolj potrebovali. Vzpodbujevalna beseda človeku veliko zaleže in če je komu, je zlasti nam, ko smo se nahajali ravno v odločilnem boju ter pri tem še zidali lastno kat. trdnjavo naše tiskovno podjetje. Na eni strani smo imeli neizprosni boj, v katerem so nas naskakovali nasprotniki od vseh strani, na drugi strani pa smo sukali kelo in zidali naprej. V takih slučajih vplivajo navduševalne besede, kakor hladilno olje na rane. Mi se veleč. g. monsignorju najiskreneje zahvaljujemo za njegovo moralno podporo, ki jo je nam nudil doslej in to njegovo naklonjenost prosimo še zanaprej.

Za to današnje številko je nam pisal sledeče pomenljivo pismo:

ST. PAUL, MINN.

DRAGI G. UREDNIK: —

Zelo me veseli slišati, da hočete dnevni katoliški list izdati. Blagoslovi ga Bog in tudi može katoliške, ki imajo pogum in ljubezen do naroda za tako požrtvovalno delo.

Dal Bog, da bi naše slovencko ljudstvo tu v Ameriki to delo čislalo in naš katoliški list vrlo podpiralo.

Dal Bog, da bi ta list ohranil naše slovensko ljudstvo sv. Katoliški cerkvi zvesto, da bi bili mi Slovenci vedno verni in zvesti svojemu Bogu in narodu, kakor so bili naši pradedje.

Dal Bog, da bi Slovenci v tej novi domovini nikdar ne izgubili najdražjega bisera matere Slovenije — svete vere.

K temu naj slovenski katoliški dnevnik pomaga, katerega nam Bog daj in ohrani!

Vam udani

A. OGULIN.

RT. REV. JOSIP F. BUH.

Izdajatelj in urednik prvega katoliškega lista med ameriškimi Slovenci lista Amerikanski Slovenci. Slava njegovemu spominu!

je Slov. katol. tiskovno družbo Edinost.

Drage volje pripoznamo, da naši verski nasprotniki več žrtvujejo in da so bolj agilni, kakor smo mi katoličani, če prav ni njih program čist in jasen, kakor je naš.

Vedite vsi, da brez boja ne pridemo da zmage. Tukaj slovenski duhovniki in pred vsem naši zavedni lajki je prilika, da izkažete svoje mišljenje v dejanju glede katoliškega časopisja. Odkrito povedano smo pričakovali v preteklosti več sodelovanja od večjih slovenskih naselbin. V slučaju, da se Vaši župniki niso odzvali našemu pozivu, s tem ni bilo rečeno, da se lajki ne smete. To je sicer veliko zadržalo naš program, a je še čas, da se stori v tem oziru svojo dolžnost. Naša delniška družba Edi-

nost je na najboljši podlagi in nam da vsem katoliškim župnijam najboljše udobnosti in pomoč. Mi potrebujemo zaslombo takega časopisja in to je in bo edina naša obramba proti našim brezvercem. Zato je dolžnost nas vseh duhovnikov, tako enega kot drugega, kakor tudi vseh lajkov, da podpiramo to podjetje in da odelujemo, ne samo z besedami — temveč tudi z dejanji!

Naš program za bodočnost je obširen. Nameravamo začeti katoliško-znanstveni list mesečnik. Treba bo skrbeti za naščaj slovenskih duhovnikov. Slovenski oo. Františčkanje so že pričeli v tem oziru s svojim zavodom v Lemontu, Ill. Slovenski posvetni duhovniki, kakor tudi slovenski stariši niso v tem oziru storili veliko zadnjih 15. let. Ako mi katoliški Slovenci hočemo obdržati svoje slovenske župnije v rokah slovenskih župnikov se moramo pripraviti za bodočnost.

Katoliški lajki vprašam Vas, kje so tiste poštene slovenske matere danes, katere so iz dna srca želele, da bi posvetile vsaj enega izmed svojih sinov Gospodu?!

Iste važnosti so naše katoliške šole. Župnija brez katoliške šole ni velikega pomena in nima bodočnosti. Treba bo delovati nato, da se slovenska dekleta, katera imajo poklic pridružijo šolskim sestram in ako je le mogoče našim slovenskim šolskim sestram v So. Chicagu.

Splošno tu ni vprašanje, kateregoli stanu je ta ali oni, ki bo čital povečan list Amerikanski Slovenec — Edinost tiskan na novem stroju. Vpraša-

nje je le-to, kateri izmed nas bo več sodeloval.

Pred vsem dragi slovenski rojaki in rojakinje delajmo naprej na vso moč od dne do dne, da pridobimo listu potrebno število novih naročnikov, da

dosežemo število 1000. Sedaj smo dosegli izboljšanje tiskarne, dosežimo še to, da dobimo v najkrajšem času dnevnik! Torej vsi in vsak na delo za katoliški dnevnik Amerikanski Slovenec — Edinost!

VERY REV. DEKAN M. ŠAVS.

Več. g. dekan Šavs je eden izmed tistih slovenskih sinov, ki je videl najprej potrebo slov. katoliške podpornice organizacije v Ameriki. S svojimi idejami, katere je več kot pred 30 leti razlagal v prvem slovenskem listu v Ameriki v Amer. Slovincu je izšel zibel naših danes tako močni podporni materi K. S. K. Jednoti. On je tudi eden izmed najprominentnejših slovenskih duhovnikov v Ameriki. On je bil, ko je izhajal Amer. Slovinc v Towerju, Minn. njegov urednik. Bil je vedno njegov zvesti prijatelj in je posebno navdušen še sedaj, ko se ta list starosta vsega slovenskega časopisja v Ameriki bliža uresničenju katol. dnevnika. Za njegovo pomoč in moralno podporo, ki jo je nam izkazal doslej se blagemu več. g. dekanu najpristicnje zahvaljujemo!

Very Rev. dekan M. Šavs:

Amerikanski Slovenec in ameriški Slovenci.

JESENI 1891. je bilo, ko sem prvokrat zagledal slovenski list v Ameriki. Bil je "Amerikanski Slovenec," rojen istega leta, prvi in takrat edini slovenski list v Ameriki. Bil je skromen v obliki in vsebini, slovstveni sinček Antona Murnika, skromnega Slovence v Chicagu, Ill. Čez par mesecev je že novorojenčku zmanjkalo nad vse potrebne hrane — denarja. Moral se je seliti proti severu. Pokojni Monsignor Buh takrat župnik cerkve sv. Martina v Tower, Minn. ga je kupil od Antona Murnika za \$600.00.

"Am. Slov." je torej dobil novega založnika in urednika v župniji blagoslovenega Father Buha, ki ga je res prav očetovsko ljubil in žrtvoval za njegov blagor in procvit vse, kar je imel: čas, delo, um in denar. Denarnega dobička pokojni Monsignor ni nikdar imel od "Am. Slov." Večinoma se mu je komaj izplačeval; večkrat je bila zguba. Pa Father Buh ni bilo nikdar žal niti dela niti časa niti denarja, če je šlo za dobro "Am. Slov." Rekal je: "Naš narod je zapuščen sirota tu v Ameriki. Nimajo vodnika, nimajo dovolj duhovnikov; nimajo zanesljivih učiteljev; "Am. Slov." jim mora biti vse to, zato mora obstati; dela in stroškov se ne bojimo."

Bila je težava v Towerju. Ni bilo zadostnih dopisovalcev, in ni bilo slovensčine zmognih stavcev. Dobre članke so angleški stavci tako čudovito in sitno pokvarili, da so nekateri sicer dobrohotni sodelovalci prenehali pisati, ker so se morali jaziti radi premnogih stvarkih rac in pomot. Boljše je bilo, ko so jeseni 1891. začeli sodelovati slovenski bogoslovci v St. Pavelškem semenišču. Še boljše, ko je dospel v Tower 1892. Buhov nečak izučen stavec Maks Buh. Ko sem v počitnicah 1892. jaz prevzel uredništvo "Am. Slov." je imel list nekaj nad 600 plačujočih naročnikov, okrog 200 iztisov je pa Father Buh zastoj pošiljal na razne naslove in v zameno.

Koj med prvimi počitnicami v Towerju sem prevedel, da "Am. Slov." v Towerju nima zagotovljenega obitanka. Ko bi

Božja Previdnost poklicala k sebi Father Buha, bi bilo takoj konec "Am. Slov." Zato sem takoj svetoval pokojnemu Monsignorju, da naj zagotovi potrebni obstoj "Am. Slov." in ga naj odstopi ali pa proda č. g. Šušteršiču v Joliet, Ill. Čez nekaj let se je prav tako zgodilo. Odkupila ga je "Tiskovna družba" v Jolietu, Ill. Seveda je bil pokojni Father Šušteršič duša in glava celemu podjetju in objednem prav izvrsten urednik "Am. Slov." List se je širil in jako blagodejno deloval za blagor Slovencev v Ameriki. Po preranem odhodu v Evropo č. g. Šušteršiča je pa nastala slaba doba za "Am. Slov." Ni bilo dobrega, uglednega spretnega urednika. Vpliv "Am. Slov." na Slovencev v Ameriki se je zmanjšal skoraj do ničle. Nazadnje ga je kupil neki Nemeč, in kedo se bo čudil, da je "Am. Slov." v nemških rokah bolehal in hiral in bi bil, po domače rečeno, crknil, ko bi ga ne bila še pravčasno rešila gotove nečastne smrti "Tiskovna družba Edinost" v Chicagu, Ill.

"Am. Slov." je torej zopet prišel v svoje rojstno mesto, Chicago. Združil se je s tednikom "Edinost" in "preroben, ves nov" zopet poživljen in pokrepčan obiskuje redoma tisočere svoje naročnike.

"Am. Slov." ima znamenito zgodovino in neprecenljive zasluge za probujenje, oživljenje in prerod Slovencev v Ameriki. Oral je ledino v vsakem oziru. Združuje Slovencev v "K. S. K. Jednoto," ki danes šteje nad 26.000 udov, bi bilo čisto nemogoče, ko bi ne bilo "Am. Slov." Po svojih priprostitih kratkih nedeljskih pridi-gah je bil veliki večini raztresenih Slovencev edini verski tolažnik, vodnik in učitelj. Bil je tudi vesten svetovalec tisočim Slovincem, ki so se selili od kraja do kraja. Zato je pa tudi ostal priljubljen gost in prijatelj v tisočih slovenskih družinah in domovih po Ameriki.

Vsako dobro delovanje dobi nasprotnika, tako tudi "Am. Slov." Dobri dve leti je bil edini slovenski list v Ameriki.

Potem je pa začel izhajati v New Yorku "Glas Naroda" pod uredništvom Fran Saksarja. On in njegovi kompanjoni so bili in so še pravi garjevi med vernimi Slovenci v Ameriki. Vera, pošteno dobro ime, nesebično delovanje, pravo domo-in rodoljubje — vse to jim je tuje, trn v zelodcu, priljubljeno in potrebno njim le v toliko v kolikor bi jim vabilo in neslo nezasluzene novce v njihove ne-nasitne žepe. Prav nič rad jih ne omenjam, ker oni so netili med nami sovraštvo, oni povzročili pogubni narodni razdor, oni vodili Slovencev v brez-verstvo. Slovenci v Ameriki, njim in njihovim listom ne dol-gujemo nič drugega, kakor

POŠTENO kranjsko brčo. — In sedaj slišim, da postane "Am. Slov." starešina slovenskih listov v Ameriki — dnevnik! Kedo bi si bil drznil kaj takega upati v Buhovih časih! S kakim veseljem in zadoščanjem bo pač pokojni Monsignor Buh pogledal iz nebeških višin na prvo številko svojega ljubljence, na dnevnik "Am. Slov." Čast in zahvala "Tiskovni družbi Edinost", čast in za-

hvala vsem njihovim sodelovalcem, da so z neumornim delom in nesebično agitacijo tako izborno vspeli. "Am. Slov. & Edinost" je sedaj res narodno podjetje, v čast in ponos vsem Slovincem v Ameriki. Slovenci v Ameriki so se probudili. Prav dobro se zavedajo, da je njihov nadaljni narodni obstoj in življ odvisen od dobrega močnega katoliškega tiska. Spoznavajo, da jih samo katol. tisk prav vodi in jih navaja na redno domoljubno rodoljubno družabno življenje. Zato so se pridružili "Am. Slov. & Edinosti" kot naročniki, podporniki in sodelovalci in omogočili katoliški slovenski dnevnik "Am. Slov. & Edinost."

S slovenskim katol. dnevnikom kažemo Slovenci pred gorodci svojo oliko in narodno moč, svojo krepko versko zavest, svojo živo vero, svoje trdno zaupanje v še boljše bodočnost v svoji novi domovini.

Bog blagoslovi delo — Bog blagoslovi tudi požrtvovalne slovenske delavce na narodnem polju vernega Slovencev v Ameriki!!!

Rev. J. M. Trunk:

Ne dremajmo!

REV. J. M. TRUNK
slov. župnik v Leadville, Colo. pisatelj in naš vrli sodruznik

Petrus dormit — Judas vigilat.

ZNANI Debs je nedavno govoril v New Yorku. Baje je imel do 10.000 poslušalcev, delavcev seve, saj tem je veljal njegov govor. Tenor, glavna vsebina, govora je bil poziv delavstva, naj na noben način ne podpirajo kake vojne, ako bi v bodočnosti hotelo do vojne priti. Meritorično se jaz z namenom tega govora in poziva ne morem baviti. Menim le toliko, da bo delavstvo težko moglo zabraniti vsako vojno. Ako pa kje do vojne pride, n. pr. da Japonci začnejo vojno proti Ameriki, potem bo Debsov nasvet težko kaj pomagal amerškemu delavstvu, če bi to delavstvo v Ameriki neomogočilo, da se zoper Japonce vojuje, ker s tem že bi bil Japonec zmagoval, in Amerika in ameriško delavstvo zasluženo. Ako kdo proti kakemu delavstvu začne, se mora dežela braniti — vojskovati. Prav ničesar pa bi jaz ne imel proti temu, ako bi se na kak način mogla zabraniti vsaka politična vojna.

Prestavimo to na drugo, duševno polje. Težko je, da bi se kdaj moglo izogniti vsaki politični vojni, vsaki borbi med narodi ali državami. Prav gotovo pa je, da obstaja borba, vojna na duševnem torišču, in ni ga sredstva, da bi se ta borba mogla na kak način izločiti, in nikomur dozdej niti ni prišlo na misel, da bi skušal to borbo od strani. Bila je ta borba od začetka človeške zgodovine in bo trajala do konca, dokler ne vleže v grob zadnji človek.

To borbo pa stoji tudi, da se, hočeš nočeš, mora zaplesti v to borbo prav vsak človek v trenutku, ko dozeri njegov razzum. To je namreč borba med

dobrim in hudim, med čednostjo in strastjo, med nebom in pekлом, Bogom in hudičem, to je borba za dušo, kjer se mora prav vsak sam odločiti, na katero stran hoče stopiti. Oblika borbe in način vojevanja je v različnih časih zelo različen, bistvo pa ostane eno in isto. Noben človek ni izvzet, bodisi kristjan ali pagan.

Stopimo korak dalje. Borba je bila, je tu, trajala v naših dneh in bo trajala. Tega dejstva nihče ne bo hotel zanikati, niti nihče ne bo kdaj mogel te borbe izločiti, odstraniti ali zabraniti. To samo na sebi ni važno, dasi se mora vsak tega zavedati, ako hoče — biti človek, ne rečem niti kristjan. Najvažnejše je, kako se posameznik pri ti borbi postavi, ali se borbe udeležuje, ali se ji hoče izogniti, in na kateri strani stoji, se bori. Popolnoma umakniti se borbi nihče ne more, na eno ali drugo stran se mora nagniti, za eno ali drugo stran odločiti. Vskakdanja skušnjava uči, da je tako.

Debs meni, naj bi delavci vojno zabranili; pri kakih vojnih bi s tem postali — sužnji. Duševne borbe ne maraš, si že podlegel, si se že odločil na eno stran, dasi si se morda nameraval izogniti vsaki strani. Ni mogoče. Kdor ne zbira, raztrsa, kdor ni z menoj, je proti meni. Hočeš, nočeš se odločiš.

Kaj še zapazimo pri sebi ali drugih? Krasno sliko imamo v besedah: "Petrus dormit — Judas vigilat, Peter dremlje, spi, Juda šviga, bdi, dela..." Dogodek je vsakemu znan. Krist je pričel borbo v imenu človeštva, borbo, katere se mora vsak udeležiti, Peter, ki je bil Kristov, in se je pozneje boril ko lev, v tem trenutku — dremlje, spi... Juda, izdajalec, ki se je izneveril Kristovi stvari, stopi na nasprotno stran, Juda, posejbljena hudičija, bdi, dela, šviga okoli, prihaja s tolpo privržencev.

Ali ni tako tudi dandanes pri neizogibni duševni borbi? Strahna je ta borba med ameriški Slovenci. Tudi v starem kranju je bila, povsod je, imajo jo tudi drugi narodi, vsak človek jo ima, med nami je posebno huda.

Že prej sem poznal nekoliko časnike, ki stoji nam katoličanom nasproti v ti borbi, in v naših dneh, tega mi ni treba še posebno poudarjati, se vrši to borba med hudim in dobrim na papirju, v tiskani besedi, po časnikih in brošurah. V zadnjem času nekako oficalno prebiram te časnike. Huda, ze-

lo huda stvar, ne bi bil mislil, da je med Slovenci kaj takega mogoče. Naj nas pretrese strah? Mene prav nič. Resen opomin pa mi je, da ne smem biti dremljivo Peter, drugim nočem dajati nobenih nasvetov, a naj bi se tudi spomnili, da mora vsak bdeti, delati, ne spati, ako noče, da ne bo v ti duševni borbi premagan, in ne postane — suženj onih, ki ne dremajo, ne spijo, temveč strahovito delajo, se peklensko pogumno borijo. Ne bodimo smešne šalobarde, katoliški figamozje, kukavice, slabotneži, mehkužneži, ne bodimo drugim — sužnji.

Nekaj si moremo vsi, ki še nismo podlegli in tudi nočemo podleči, vtisniti globoko v srca. "Salutem ex inimicis — od naših nasprotnikov se učimo." Naravnost povem, da jaz nasprotnike občudujem, ko vidim iz njih časopisov, kako pogumno, požrtvovalno, smotreno oni postopajo in zastopajo svojo stvar. Seve ne glede

Very Rev. Dr. Hugo Bren, O. F. M.

Naši časnikarski boji.

VERY REV. DR. HUGO BREN,
O. F. M.
provincijalni komisar slov. — hrvat. Frančiškanskega komisarjata v Ameriki in naš marljivji sodruznik.

Vojna naj bo ta ali ona, krvava ali nekrvava, s peresom ali z mečem je prav zaprav hčerka greha. Najpopolnejše stanje izključuje vojske. V nebesih je mir in ko bi ga ne bilo, bi ne bila nebesa. Začela se je vojska sicer tam. A Bog je takoj naredil radikalen konec. Kršitelje miru je kratkoma vrgel iz nebes. Ker jim ni uspelo zrevolucionirati nebeščanov, so se spravili nad zemljane. Mej njimi so našli pripravnejša ušesa. Odkar se jim je posrečilo naše prastariše pognati v revolucijo proti Bogu, je vojska človekovo življenje na zemlji. Tu je vir vseh vojska, osebnih, družinskih, strankarskih, narodnih, mejnarodnih. Mir je enkrat za vselej zgubil domovinsko pravico na zemlji. Ves zemeljski mir je le premirje, le mir pred viharjem, pred novo vojsko. Če je kak bacil, ki kljubuje vsem sirupom, je bacil vojske. Bog računa s tem, kot z dejstvom, zato je vstanovil boril ko lev, v tem trenutku — dremlje, spi... Juda, izdajalec, ki se je izneveril Kristovi stvari, stopi na nasprotno stran, Juda, posejbljena hudičija, bdi, dela, šviga okoli, prihaja s tolpo privržencev.

Da nekrvave vojske so matere krvavih. V nekrvavih vojskah se dobro meri z zlom. Njuno orožje je beseda, ali govorjena, ali pisana, ali tiskana. Danes je tiskana beseda najmočnejše orožje. Govorjene besede

na smoter in vsebino, so nasprotniški časniki dobro urejani, nudijo svojim mnogo čtiva, dopisniki, tudi pripristi delavci, poročajo, pišejo, se borijo, žal za slabo stvar.

Nočem nikomur ničesar očitati, sam se moram trkati na prsa in pripoznati, da nisem storil, kar bi bil lahko, nikogar ne kritiziram, najmanj naših časnikov, ki se borijo z neznanjskimi težavami, ni to noben izraz nobenega pesimizma, ker pesimizem je za babe, ne za boritelje, kakršen mora biti vsak katoličan, a mislim, da mi ne bo nihče štel za usiljevanje ali predrznost, ker sem že enkrat črnil besedo za katoliški tisk, da tudi zdaj, ko gremo v boju naprej, ko ustajajo okoli nas pogumni boritelji, zakličem: Ne spijmo, ne dremajmo. Meč v roke, na boj, drugače nam ostane samo eno — sramoten poraz, ker nasprotniki se peklensko dobro borijo.

de je v primeri s tiskano kator stare "flinte" v primeri z modernim strojno puško, ki kar iplje smrtonosne kroglice. Sano s staro "flinto" oborožen vojni, osebno morda največji orjak in junak podleže vsake-mu smrkovcu, ki se s strojno-meri z njim. Mi katoličani mo pomen moderne strojne iska prepozno spoznali in se prekasno oborožili z njo. Preolgo smo se s "flintami" branili, zato so nas smrkovci s trojnimi pošteni oklestili in nas še klestijo. Vojno za vojno smo zgubili. Tako je zlo preladalo dobro. Po čegavi krivili. Tistih, ki so s "flintami" branili in obraniti niso mogli. Vsi ti nazadnjaki so krivi, da je zlo v nekrvavi vojski zmagalo. Res, da to ni končna zmagala. Če se dobro in zlo-soprimeta v nekrvavi vojski in dobro podleže je krvava vojska neizogibna, deloma kot naravna posledica, deloma kot kazen.

Ko je zadivjala zadnja krvava vojska, se je od strani vernih pridno in tudi prav povdarjalo: Kazen božja je. Samo to ni bilo prav, da se je samo na tiste kot krivce kazalo, ki so se v nekrvavi vojski borili pod zastavo zla. Po mojem mnenju so je bili razni katoliški in drugi verni "flintarji" ravno toliko krivi. Katoliška in vsaka druga zdrava morala pozna dvojni greh. Da se po prekmursko izrazim: greh činenja in greh opuščanja. Oba sta lahko velika. Če so tisti, ki so se borili pod zastavo zla nagromadili cele gore greha činenja, so katoliški in drugi verni "flintarji" nagromadili prav prav tako visoke gore grehov opuščanja. Oboji so priklicali na nas šibo krvave vojske.

Mej vernimi ljudmi je veliko takozvanih jamrovcev. Kakor Jeremija na jeruzalemskih razvalinah jamrajo, kaj je svet, kako je zloben in hudoben. Toda to jamranje je bore slab jez proti zlu. Treba s stisnjeno pestjo in moderno oborožen stopiti nasproti, če se hoče vspešno zaježiti. Za tak nastop pa ti jamrovci nimajo smisla. Če ga imaš ti in krepko lopiš po nasprotniku, ki je prekoračil tvoje meje, bodo ti zopet jamrali, da se kregaš, prepiraš, osebno napadaš itd. Dobil boš list nazaj s pripombo, da ga ne marajo več, ker je preyeč prepirljiv, zabavljal, da se bodo rajši naročili na takega, ki vse lepo pri miru pusti, da sploh ne veš kake barve je. To so tisti verni "flintarji," ki so bistveno krivi, da je zlo v nekrvavi vojski uspelo in rodilo krvavo. Pa jo bo še bolj krvavo in strašno, če bodo še na-

prej samo jamrali. Mi smo otroci bojujoče se, ne trpeče cerkve. Čim prej se tega živo zavemo in izvajamo primerne posledice, tim boljje za nas in našo stvar. Gotovo, da ko bi bil Gutenberg naprej videl, kaj se bo iz njegovih prvih tiskovnih tabel razvilo, najmočnejše in navspešnejše orožje satanovo, bi jih bil tako jezno ob tla vrgel, kot Mojzes one prve, ki jih je prinesel z gore. Toda oni ni niti slutil, da bi znala biti njegova iznajdba mesto v največji blagoslov v največje prekletstvo človeštva. On ni kriv, da je tako, krivi so katoličani, ki je niso pravčasno znali vpreči v apostolat resnice, kakor bi jo bili morali. Šele v novejšem času so se začeli zavedati svoje zmote in jo skušajo popraviti, kolikor se pač da. Od vsepovsod se povdarja pomen in moč tiska za obrambo resnice. A katoliške mase o tem še niso prepričane. Kako bi bilo sicer mogoče, da je tri petine vsega tiska v službi laži, ki po njem in z njim triumfira. Dasi vidijo, kako se mrtvi tiskarski stroji potom svojih produktov igrajo z mislečimi glavami in njih poljubno sučejo, jim vendar ne gre v glavo, da bi lahko imeli listi vpliv na dobro, kakor ga imajo na slabo, ako bi jih za dobro udingjali.

Priča temu nazadnjaštvu je dejstvo, da je polovica katoličanov, ki še hočejo za take veljati brezbrizna za tisek, ki stoji v službi resnice in se bori zanj. Ko bi spoznali njegov pomen, bi ne bilo nobenega, ki bi ne bil naročen na svojejezične liste, magari, če bi bil alfabet. Če bi ne koristili nje-mu, bi jih z naročbo podprl, da bi bolj koristili drugim, dobri stvari, po kateri bi vsaj posredno tudi samemu. Čas bi že bil, da bi ta zavest prodrla tudi v mase, ne samo v njene voditelje. Le na ta način je mogoče vzdrževanje tiska malih narodov in njegov napredek. Brez naročnikov noben list ne izhaja. In ko bi na podlagi svoje-ga kapitala, ki ga navadno noben tak list nima veliko, mogel izhajati, ne bi mogel vršiti svojega apostolata za obrambo resnice. Spričo žalostnega dejstva, da imajo listi, ki se bore proti resnici v tem oziru lažje delo, bi bila nujna posledica, zmagala laži na celi črti mej dotičnim narodom. Katoliški slovenski narod, ki si v tem oziru tudi še nazadnjaški, kar priča tvoje katoliško časopisje, ki dasi skromno komaj životari, zavej se že enkrat tega v svojo lastno korist. Zavzemij se za to kar imaš, veliko itak nimaš. Bodi hvaležen, da imaš še nekaj mož, ki se zate na tem nehvaležnem polju tako nesebično žrtvujejo in izpostavljajo svoja prsa sovražnim puščicam.

Da, nekrvave vojske so matere krvavih. V nekrvavih se dobro borih z zlom, resnica z lažjo. Orožje obojestranskih bojevnikov je beseda, govorjena, pisana ali tiskana. Če zlo, laž obvlada dobro, resnico, je krvava vojska spočeta in je samo vprašanje časa, kedaj bo izbruhnila. Deloma je to naravna posledica, deloma kazen božja. Na vesti jo imajo ne samo bojevniki slabega, laži, ampak tudi bojevniki dobrega, resnice. Zakaj ti poslednji so krivi, da je v spopadu dobro podleglo zlu, resnica laži, kar je splošno kravo vojsko. To je treba povdariti, ker se kaj rado prezre. Ko je zadivjala zadnja tako krvava svetovna vojska, so verni vseh ver veliko govorili o kazni božji. Prav so imeli. To je tudi bila. Niso pa imeli prav. Da so kazali samo na bojevnike zla in laži kot krivce. Morali bi tudi sebi na prsa trkati in skesano zdihovati: Nostra culpa, naša krivda! Katoliška in vsaka zdrava morala pozna dvojno vrsto grehov: grehe činenja, da se po prek-

AMERIKANSKI SLOVENE

Prvi in najstarejši slovenski katoliški list v Ameriki. Amerikanski Slovenec ustanovljen leta 1891. Edinost leta 1914.
The first and the oldest Slovenian Catholic Newspaper in America. Amerikanski Slovenec established 1891. Edinost 1914.
Izhaja vsaki torek, sredo, četrtek in petek.
Issued every Tuesday, Wednesday, Thursday and Friday.
— PUBLISHED BY: —

Edinost Publishing Company
1849 — West 22nd Street, Chicago, Ill.
Telephone: Canal 0098.

Cene oglasom na zahtevo. Advertising rates on application.

VAROČNINA:	Za Zedinjene države za celo leto	\$4.00
"	Za Združene države za pol leta	\$2.00
"	Za Chicago, Kanado in Evropo za celo leto	\$4.75
"	Za Chicago, Kanado in Evropo za pol leta	\$2.50
SUBSCRIPTION:	For United States per year	\$4.00
"	For United States per half year	\$2.00
"	For Chicago, Canada and Europe per year	\$4.75
"	For Chicago, Canada and Europe per half year	\$2.50

Entered as second class matter October 11th 1919. at Post Office at Chicago, Ill. under the act of March 3rd 1879.

John Jerič: ✗

En korak je storjen - storimo še drugga

Ko smo napovedali lansko leto veliko kampanjo za katoliški dnevnik, smo povdarili, da sta nam potrebna dva velika koraka, in sicer prvi naj vodi do izboljšanja naše delniške katoliške tiskarne, in drugi korak naj bo do izdajanja katoliškega dnevnika.

Prvi korak je uspešno storjen. Novi stroj je tukaj. List je povečan, kar gotovo razveseljuje srce vsakemu izmed nas.

Zdaj pa nas čaka še drugo važno delo, ki je že započeto — a ni še izvršeno. To je dosega in izdajanja katoliškega dnevnika.

V dobi med 8. marcom in 1. majem smo vodili veliko kampanjo za pridobivanje novih naročnikov za naš list. Kakor smo že poročali, končnega cilja, ki smo ga postavili, to je 1000 novih naročnikov nismo dosegli. Če bi bili vsi, storili svojo dolžnost, kakor so jo nekateri bi se bila v tem času cirkulacija našega lista najmanj podvojila. Pa, kakor smo že omenili, večina je držala roke križem in radi tega smo dobili komaj okrog 300 novih naročnikov v tej dobi. Gotovo je, da to ameriškim Slovincem ni v preveliko čast, kajti to jasno pokazuje, da je med nami katoliškimi Slovinci še veliko nezavednosti. Kajti vsi vemo, da če hočemo katoličani napredovati in pomagati samim sebi, moramo delati pogumno in trdo sami za našo stvar. Kako smo se pa tega zavedali tri zadnja kampanja dovolj jasno. Nekateri so delali več kot se je od njih pričakovalo; večina, pa čaka kot vedno, češ, bodo že drugi naredili, kaj bi se jaz v to štelil.

Vidite vi vsi tisti, ki bi bili v zadnji kampanji storili vi vsi svojo dolžnost, pa bi bila tale številka vas pozdravila kot prva številka našega katoliškega dnevnika. Kako veliko veselje bi polnilo naša srca.

Za to nas čaka še vedno naprej ta naloga, da dosežemo s potrebnim številom novih naročnikov naš toliko potrebni in zaželjeni katoliški dnevnik.

Najmanj se 700 ali 800 novih naročnikov je potreba dobiti listu, da se mu s tem da trdno podlago za obstoj za izdajanje dnevnika. To dragi naročniki lahko dosežete v enem samem tednu, če vsi primite. Seveda, če bo pa zopet treba prositi in prositi in se bomo vsi zanašali samo na druge, potem bo treba še dalje čakati in čakati, da pomalem in počasi pridemo do dnevnika.

Bratje in sestre, Slovinci in Slovenke, preberite pazno članke in dopise v današnji prvi povečani številki. Premislite in vzemite si k srcu te krasne zlate besede naših voditeljev duhovnikov in lajkov, spregledajte, začnite misliti in resno delati, začnite se zavedati, da smo vsi dolžni tako ti, jaz, tako oni kot ta, da gremo na delo za novimi naročniki za katoliški dnevnik.

Prvi korak je storjen hvala Bogu! Novi moderni stroj je tukaj — povečan list imate. — Bratje in sestre, storimo še drugi korak, ki je zadnji korak do katoliškega dnevnika.

Ali prosimo preveč, če pravimo pojdimo vsi na delo za novimi naročniki? Pojdite dragi somišljeniki na delo, prav vsi! Vsak naj skuša dobiti listu vsaj enega novega naročnika, da pridobimo še to potrebno število novih naročnikov, da se hitreje začne izdajati katoliški dnevnik.

Kdor bo prebral današnje članke, kdor je bral vse doslej spodbujajoče članke in opomine za katoliško časopisje ta mora razumeti velikanski pomen tiska, velikansko potrebo slovenskega katoliškega dnevnika. Kdor je pri prvi pameti pa ne razume — tak noče!

Naše delniško podjetje bo v bližnji bodočnosti dobilo novih moči h listu, tako, da bo list, kar najboljšo urejevan, da bo v resnici v vseh slučajih nadkrilil vse druge liste. Toda bratje in sestre, sami ne moremo, vi morate do tega nam pomagati! Zato pridobivajte novih naročnikov!

Slovenska katoliška tiskarna Edinost, katera je last slovenskih duhovnikov, delavcev in slov. katoliških društev in župnij je sedaj izboljšana in se lahko kosa z vsako drugo moderno tiskarno. Prosimo slovenske trgovce in obrtnike, slovenska katoliška društva, slovenske župe, da nam pomagajo tako hitro. Oč

da podpirajo svojo lastno slovensko katoliško tiskarno, kadar naročajo razna tiskarska dela, ker s tem podpirajo katoliški tisk.

Predvsem pa še enkrat vsem našim blagim prijateljem (cam), naročnikom (cam) polagamo na srce apel za pridobivanje novih naročnikov. Pridobite listu kjerkoli mogoče vsak (a) vsaj enega novega naročnika. S tem boste pripomogli, da že skoraj enkrat začne med Slovinci v Ameriki izhajati tako potrebni in zaželjen slovenski katoliški dnevnik!

Bratje in sestre, skoro na vrhu gore smo, še enkrat je potreba, da se upremo vsi z vsemi močmi in naš voz bo potisnjen čez hud klanec na vrh gore. Ali ne boste vsi pomagali, vsi pritnili s svojo slovensko korajžo, da to dosežemo?! Mi upamo in smo prepričani, da boste. Zato rojaki zavijajte rokave in vsi na delo za novimi naročniki, da čim prej dospemo h svojemu cilju do katoliškega dnevnika!

M. E. Tekavec:

Slovensko delavstvo in slovensko časopisje v Ameriki.

M. TEKAVEC

Večina naših dobiček. Brez razlike, verskega, ali političnega prepričanja spozna to vsak: Ko vidiš koncem leta koliko je delniška družba izčrpala milijonov dobička, a koliko je tebi ostalo v preostanek, (če ti je sploh kaj), če si bil tako srečen, da si vse leto delal, in si vsaj deloma moral preživljati sebe in vrhu tega morda še družino, si srečen da nisi zlezal v jamo dolgov. Prav nič čuda ni, če je s tem spoznanjem rastle tudi nezadovoljstvo, in da si zaželel, pravičnejših odnošajev med delom in kapitalom. — In v tem grenkem spoznanju, si v roke dobil morda še časopis, ki je tvojo nezadovoljnost podžigal, in razplamtel še do večjega nezadovoljstva kot si ga občutil sam. V imenu odrešiteljev sužnjih proletarcev, se ti je približal in dokazoval, da je on edini tvoj prijatelj, in le edino z njegovo pomočjo, bo zažarel dan delavčeve svobode. Slovinci je pa po svoji naravi, mehak kot lila, in začel je sanjati o gradovih v oblakih. Toda nekaj so mu prej mogli ubiti, to je vero v Boga, rekli so: Dokler boš veroval v te proklete neumne bajke, da je Bog, da je pekel, da so nebesa, sploh ne moreš stopiti v vrsto proletarcev. Smatrali so te za buržuja, in če ne še večjega zatiralca delavstva kot je kapitalizem sam. Če ob prvem napadu niso zrušili stolp njegove vere, se jim je to posrečilo pozneje v neštetihih prilikah. Svobodomislec najprvo, potem šele zavedni delavec, tako so kričali v svet, novi apostoli rdečega evangelija. Prav zaprav menda še prvi ki prigovarja, ne ve kaj je svobodomiselstvo; slavni pisatelj, ne davno umrl Anatole France (sam svobodomislec, vendar je imel versko naziranje, kakor ga opisuje v Dom in svetu Dr. A. D. K. po člankom "Religiozni obraz Anatole Francea) je zapisal v "Pigvinskem otoku": "da svobodno misleči največje ne mislijo iz vzroka, ker sploh nič ne mislijo. In naš bedni slovenski priseljenec, je deroma vrjel to, da sploh se boriti ne more za svoje pravice, če ne postane brezverec. Narisali so mu po svojih časopisih od prvega do poslednjega duhovnika, da so vsi le zatiralci delavstva, da so sploh hušji njegovi sovražniki, kot kapitalist sam. Nič niso ti osrečujoči apostoli mislili, da marsikaterega z ostudnimi lažmi in obrekovanjem z trnjem kronajo, in mu krajejo več kot njegovo premoženje, kajti ukradli so njegovo dobro ime in omadeževali njegovo čast. Toda njih podla častnikarska podlost, je vedno le vpila: "Križaj ga!" In med to duševno brozgo, se je marsikateremu v srce zajedel kragulj dvoma, ki je njegov duševni mir uničil, in iz vernika je postal skeptik (dvojniivec). Iz skeptika ne samo brezverec, pač pa tudi protiverec, in začel z gnako

brez razlike, verskega, ali političnega prepričanja spozna to vsak: Ko vidiš koncem leta koliko je delniška družba izčrpala milijonov dobička, a koliko je tebi ostalo v preostanek, (če ti je sploh kaj), če si bil tako srečen, da si vse leto delal, in si vsaj deloma moral preživljati sebe in vrhu tega morda še družino, si srečen da nisi zlezal v jamo dolgov. Prav nič čuda ni, če je s tem spoznanjem rastle tudi nezadovoljstvo, in da si zaželel, pravičnejših odnošajev med delom in kapitalom. — In v tem grenkem spoznanju, si v roke dobil morda še časopis, ki je tvojo nezadovoljnost podžigal, in razplamtel še do večjega nezadovoljstva kot si ga občutil sam. V imenu odrešiteljev sužnjih proletarcev, se ti je približal in dokazoval, da je on edini tvoj prijatelj, in le edino z njegovo pomočjo, bo zažarel dan delavčeve svobode. Slovinci je pa po svoji naravi, mehak kot lila, in začel je sanjati o gradovih v oblakih. Toda nekaj so mu prej mogli ubiti, to je vero v Boga, rekli so: Dokler boš veroval v te proklete neumne bajke, da je Bog, da je pekel, da so nebesa, sploh ne moreš stopiti v vrsto proletarcev. Smatrali so te za buržuja, in če ne še večjega zatiralca delavstva kot je kapitalizem sam. Če ob prvem napadu niso zrušili stolp njegove vere, se jim je to posrečilo pozneje v neštetihih prilikah. Svobodomislec najprvo, potem šele zavedni delavec, tako so kričali v svet, novi apostoli rdečega evangelija. Prav zaprav menda še prvi ki prigovarja, ne ve kaj je svobodomiselstvo; slavni pisatelj, ne davno umrl Anatole France (sam svobodomislec, vendar je imel versko naziranje, kakor ga opisuje v Dom in svetu Dr. A. D. K. po člankom "Religiozni obraz Anatole Francea) je zapisal v "Pigvinskem otoku": "da svobodno misleči največje ne mislijo iz vzroka, ker sploh nič ne mislijo. In naš bedni slovenski priseljenec, je deroma vrjel to, da sploh se boriti ne more za svoje pravice, če ne postane brezverec. Narisali so mu po svojih časopisih od prvega do poslednjega duhovnika, da so vsi le zatiralci delavstva, da so sploh hušji njegovi sovražniki, kot kapitalist sam. Nič niso ti osrečujoči apostoli mislili, da marsikaterega z ostudnimi lažmi in obrekovanjem z trnjem kronajo, in mu krajejo več kot njegovo premoženje, kajti ukradli so njegovo dobro ime in omadeževali njegovo čast. Toda njih podla častnikarska podlost, je vedno le vpila: "Križaj ga!" In med to duševno brozgo, se je marsikateremu v srce zajedel kragulj dvoma, ki je njegov duševni mir uničil, in iz vernika je postal skeptik (dvojniivec). Iz skeptika ne samo brezverec, pač pa tudi protiverec, in začel z gnako

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela, združite se." Priznam, da je ta izrek, vlepomemben, kajti ko bi delavci vseh dežela združili šli v boj bimarsikaj si priborili in imeli od tega koristi vsi. Ali kot sem že omenil, fraza ostane le samo fraza. In to je največji dokaz, da se hušje ti dve radikalni struji pokazujeta v luči, kot ne vem kje. Če vzamem v roke komunistično glasilo "Del. Slov." Čitam v prvi vrsti kot v sredi in na koncu. — Socialisti so najhušji izdajalci delavstva, glejte, imeli so vlado v Nemčiji, Avstriji, Franciji, Angliji itd. in povsod so se izkazali kot zavojevalci delavstva, in raja na zemlji tam še ni. Par slavospevov ruski vladi, par kolon udrihanja po veri, izžeto še stokrat preževkano, po židovski literaturi in list je urejen. Vzajem v roke glas slov. socialistov, "Proletarca" (ali zavajevalca kot ga imenujejo komunisti). Ena in ista pesem, le v drugačni obliki. On slika komunist kot le može sebičneže (v ameriški delavski stranki in dokazuje napačno taktiko komunistov) "a delavci vsega sveta združite se!" Toda kako, če se pa med seboj bolj pripravite in bojujete, kot hočete zidati. Pri tem jaz mislim to: Židovstvo ima kontrolo nad obema strujama. In jasno je, da "izvoljeni narod" je kazal vedno dva obraza. Čudno je le to, da oni, ki se delajo največje prijatelje, delavstva, so njegovih najhušji razcepjalci delavskih struj. Povejte, koliko odstotkov židovstva je delavcev, ali niso iz njih vrst najhušji delavski oderuhi, na videz vpijejo: "združite se!" V praksi pa razcepite se. Ali ni to največji dokaz tega sramotnega delavskega barantanja, da so zanetili med delavstvom verski boj? Ali ni to dejstvo, da se delavstvo razdružuje? Če je stvar, delavstva želodec, ali hočete zaslužiti oziroma po svoje "osrečiti" srce? Toda zaman skušate zadovoljiti človekovo dušo z golim materializmom. Po njih mnenju so katoličani najhušji delavski reakcionarji. Toda kakšnega mnenja so o enem slovenskem duhovniku Dr. Jan Kreku, ki je svoje veliko socialno delo vršil med slovenskim trpinaj odličnejše osebe slov. naroda kaj pravi o njem velikan v peresu neumljivi, v svojih delih. Iv. Cankar (po političnem prepričanju socialist, a umrl kot spokorjeni kristjan previden z zakramenti za umirajoče) v socialističnem "Napreju" z dne 15. oktobra 1917. "Obrtneko vi smrti". — Nič začel ka tem

Med Slovinci, kot menda vse radikalne struje med socialisti in komunisti po širnem svetu, so razdvojene. Prvi kot zadnji se opirajo na svojega učitelja Karla Marksa. Njegov izrek je znan: "Delavci vseh dežela,

mursko izrazim in grehe opuščenja. Oboji so lahko enako veliki. Če so tisti, ki so se borili v nekrvavi vojski, bili pod zastavo zla in laži, nagromadili cele gore grehov čepnja, so tisti, ki so se borili pod zastavo dobrega, resnice nakopili morda več tako velike gore grehov opuščenja. Oboji so izživali Boga, dokler ga niso izvali, da je zavritel krvavo šibo vojske, ki je enako žvižgala po hrbtih obojih, ker so bili oboji, krivi.

Tudi mi katoličani, izbrane čete pod zastavo dobrega, resnice si ne moremo rok umiti, češ, da smo nedolžni nad prelito krvjo. In če si jih umivamo, si jih prav tako ne bomo umili kot Pilat ne. Očitek, da smo katoličani preveč pasivni, da preveč povdarjamo pasivne čednosti: potrpežljivost, ponižnost, skromnost, ta očitek ni brez vse podlage, kakor tudi oni ne, da smo nazadnjaški. V marsičem je to res. Preveč smo pozabili, da smo udje bojujoče se, ne trepeče cerkve. Preveč bojov sv. cerkve za dobro in resnico prepuščamo njej, nje vidnemu in nevidnemu poglavarju in njenim služabnikom. Naj bodo poveljniki kake armade še tako bojeviti in hrabri, če je moštvo slabo, ne bodo mogli govoriti o zmagah, ampak le o porazih. Naš generalissimus, nevidni poglavar sv. cerkve Jezus Kristus je sicer sam vsemogočen in kot tak lahko z enim samim migljejem vse protivnike dobrega in resnice v prah potere. Toda on tega ne bo naredil brez nas, brez moštva. Mi moramo kot udje bojujoče se cerkve svoje storiti, kar je v naši moči, potem smemo računati na njegovo pomoč. V tem smo grešili, ker smo boje za dobro in resnico preveč njemu prepuščali.

Sovražnik, ki nima tako močnega, da vsemogočnega zaveznika, kakor mi ampak, navezan na svojo lastno moč, je pridno izrabljal vse najnovije iznajdbe in pridobitve, ter se oboroževal proti nam, mi smo pa spali in se tolažili z božjo obljubo: In peklenska vrata je ne bodo premagala. Posledica je bila, da nas je sovražnik začel s strojnimi puškami obdelavati, mi smo mu pa s "flintami" na kresilo odgovarjali. Konec, četudi ne zadnji, zмага zla in laži, je bil potemtakem naraven. Vzemimo samo en primer. Ko je Gutenberg, če je bil on, iznašel tisk, smo imeli na razpolago naizdatnejše in najsilnejše orožje dobrega s zlom, resnice za lažjo. Ko bi ga znali in hoteli izrabiti ter vpreči v apostolat dobrega in resnice, bi zlo in laž nikdar tako ne zagospodarila na svetu kakor sta. Marsikaka nekrvava vojska bi bila dobljena, marsikaka krvava preprečena. Pa tega nismo znali, ali nismo hoteli. Tim bolj pa je to znal sovražnik. Mej tem, ko smo mi ostali pri starih "flintah" na kresilo, jih je on pometal proč in si iz nove iznajdbe nabavil strojnice, ki so bile in so za nas tako usodne. Tri petine tiska je v njegovih rokah. In ker je tisk danes najsilnejša velesila, se nasprotniki igrajo z nami, kakor mačka z mišjo. Danes so se nam oči odprle. Zelo pozno so se nam in še zdaj ne vsem, a kaj, ko je toliko zamujenega!

A kar je mogoče popraviti, to tudi moramo. Bolje je pozno spoznati in preokreniti, kot nikoli. Tudi mi moramo že enkrat naše "flinte" proč pometati in se s temi strojnimi orožji. Nobenega katoličana, ki še hoče za takega veljati ne sme biti, ki bi hotel še nadalje s "flinto" na sovražnika, ki s strojnico čaka nanj, sicer naj poraz svojemu nazadnjaštvu pripiše. Hvaležni bodimo, da imamo vendar še nekaj moč, ki se ne strahijo sovražne premoči, ne žrtve, č" s moderno oborožje proti ga.

Rev. P. Ciril Zupan, OSB.:

O potrebi katoliškega dnevnika.

REV. P. CIRIL ZUPAN OSB. slov. župnik iz Pueblo, Colo.

HVALA Bogu, hrepenenje po katoliškem dnevniku čedalje bolj raste, in ni več dvoma, da ga bomo vzdrževali. Iskrica je padla na žgalno tvarino, veterček od vseh strani in ogenj blagega navdušenja mogočno širi svoja plamena.

Saj je bilo tudi treba. Vsak bere. Kdor hoče obstati na površju človeške družbe mora se spustiti v razmere naših časov, mora uporabljati naj močnejša sredstva novejših časov. Navdušenje na podlagi verskega prepričanja in s pomočjo iskrene molitve gotovo premagava vsa nasprotstva, ter postavi v naše središče svitli stolp prave, vodilne omike. Nasprotniki delujejo kar srdito zoper versko časopisje in njih pogubne uspehe ne smemo prezirati; k slabemu smo že tako nagnjeni in ako se streže človeški strasti, gre hitro. Po hribu doli vsak voz lahko in hitro teče. Kdo ne ve, kako težavno je se bojevati zoper skušnjave? Mnogo jih pade in dosti težko je, jih vzdigniti ter pripeljati na pravo pot. Danes se bere veliko in misli se malo. Nekateri, so nad vse predrzni, naj več je takih. Kar mu pride pod roke, vse bere;

Rev. P. Benigen Snoj, O.F.M.

Katoliški dnevnik, naša edina rešitev!

Hvala Bogu! Bliža se čas, ko bo pričel izhajati naš prvi katoliški dnevnik. Zivahno in vstrajno se dela zanj. Dolg in hud je boj. Sovražnik čuti kaj ga čaka. Zato obupni boj, zadnji naskoki. Toda naše trume se zbirajo po širni Ameriki. Kmalu bodo združene in kot en moč udarile na sovražnika. Da, naši rojaki spozna v a j o vedno bolj, kako potreben je nam ameriškim Slovincem katoliški dnevnik, on je naša edina rešitev!

Nepopisno škodo in gorje je zkrivilo protiversko časopisje med našimi rojaki v verskem oziru. To zlasti tam, kjer niso organizirani, kjer nimajo svoje župnije. Zrastlo je trnje in začudilo dobro seme. Temu se ni čuditi. Človek že po svoji naravi k slabemu nagnjen zavziva vsak dan zastrupljeno duševno hrano v protiverskih časopisih mora opesati za dobro, mora kreniti na kriva pota. Pravi čudež bi bil, ako bi še ostal pošten in veren. Ko pa človek stori prvi osodepolni korak, ko krene na napačno pot; potem je storjen kmalu tudi drugi, da stopi tudi s srcem na stran sovražnikov svete Cerkve in vere. V prosti Ameriki se pa ne manjka še drugih grobokopov verskega življenja in prepričanja, ki obdelujejo vernega rojaka, dokler ni premagani, dokler ne pristopi med njihove vrste. Toda vsem

nakupiči si v glavo pravo mešanico, veliko godle, da mu ni več mogoče razumno misliti. Pravičice brez vse podlage mu je čista zgodovina, kar se lahko očita posameznim osebam v katoliški cerkvi, vse to predmetavajo celi katoliški cerkvi; tako se razširja zmotjava, tako se ubija spoštovanje in ljubezen do katoliške vere. Besni sovražnik rogovili. Ali se smemo dati v kozji rog ugnati? Kje ostane naš čut dolžnosti?

Dobri ljudje celo, da še mi duhovni se radi opravičujemo, lepo pobelimo svoja prehojena pota, rekoč: storil sem vse v svoji moči. Pravični Bog vidi kar mi neradi vidimo, našo nemarnost. On presodi naša dela kolikor so res vredna. Vedno je treba obratati svetilko na krivično očitiranje proti veri, vedno je treba predstavljati pred oči vrle zglede vernih ljudi, vedno je treba porivati naprej zaspana srca ter jih vneti za krščansko čednost. Stori to in še več, pa se moraš še vedno šteti med malomarne služabnike. Tako nas opominja sv. apostol Pavel. Ziva beseda ob nedeljah ima že veliko moč, prinese mnogo uspeha, vendar vse to so le zrnčki na veliko njivo. Jedrnato berilo dan za dnevom, prepletano z zanimivimi novicami, to mora vzbujati navke prejšnje vzgoje, ter poklada v zaklad našega srca trdnje prepričanje v sv. veri in pa veselje delovati za dobrobit svojega bližnjega. Soditi iz pogumnih dopisov iz naših nasebin se smemo ponasati ravno sedaj z rojaki in rojakinjami dost blagega srca in odločnega značaja, da nam je mogoče vzvišati A. S. Edinost v zaželjeni dnevnik. Čim dalje odlašamo, tem višje hribe in tem bolj strme gore bo treba prekoračiti, da pridemo do vzvišenega cilja. Tedaj, kar sedaj naprej — duhovito in seveda požrtvovalno.

REV. BENIGEN SNOJ, O.F.M. slov. župnik in slovenski župnik v velikem New Yorku.

čelu je pa brezversko časopisje, ono je glavni krivec propalosti naših rojakov. Temu najhujšemu sovražniku prihaja nasproti katoliški dnevnik, prihaja v neizprosno, odločilen boj. Prihaja, pravim. Že davno, davno prej bi moral priti. Gotovo bi ne bilo toliko odpadnikov, toliko brezbriznežev za vero naših očetov med ameriški Slovinci kolikor jih je. Prihaja zdaj, četudi pozno, vendar bolje pozno kot nikdar. Zato pač vsak dobromisleč rojak iz srca pozdravlja naš prihodnji katoliški dnevnik in komaj čaka dneva, ko bo pričel izhajati. Prinašal bo vsak dan tečne dušne hrane našim rojakom, zlasti pa zavračeval z uma bistrim mečem napade neznajčajnih, protiverskih časnikov ter — ko vselej sprti razvinkal — in spletke naših

Rev. Benvenut Winkler, O.F.M.:

Časopisje je -- sila.

REV. BENVENUT WINKLER, O. F. M. slov. župnik v So. Chicagu ter naš navdušeni sotrudnik.

ČASOPISJE je zadobilo po celem svetu odločilno veljavo, tako, da se po pravici imenuje velemoč. Da, tisk je velesila, to je dejstvo, s katerim moramo resno računati. Tisk je izraz moči, po katerem se dandanes ocenjujejo narodi in njihove ideje, misli. Mogočnemu vplivu tisku se dandanes ne more nihče umakniti, ne narodi, ne človeštvo sploh. Mejdtem ko je v iznajdbi tiskarstva nastalo mnogo podučnih, vero branečih in moralnost utrjujočih časopisov, se je na drugi strani žal pojavila cela skladvonica, da na tisoče in tisoče slabih, brezverskih časnikov, katerih glavni namen je, da spodkopujejo vero in hočejo temelj sv. Cerkev omajati in oslabiti. Sveta dolžnost katoličana je, da dobio velemoč tiska v svojo oblast ter jo vporabi v razširjenje katoliških principov, načel in v dobrobit narodu in domovine ter v korist človeške družbe. Tisk dela mnenje mej ljudstvom, vodi do zmage načel. Ker katoliški narodi še nimajo povsem mogočnega tiska v svoji oblasti, ki bi stal mogočno na braniku za njih kremenito, odločno prepričanje, ki bi bil ob vsakem času na razpolago katoliškim težnjam, za to sovražne sile smelo skrunijo biser katoliških narodov to je sv. vero, Cerkev v njenih pravicah motijo in jo ovirajo ter preganjajo. Zoper tako nizkotno, podlo časopisje je cerkev neštetokrat krepko nastopila, in močno povzdignila svoj glas. Katoliška cerkev se je tedaj mode in veljave tiska vedno zavedala, zato je porabila vselej in povsod priliko, da je krepko opozarjala in še opozarja katoličane na važen pomen odločnega, Cerkvi udanega, katoliškega tiska. Naj sledi nekaj dokazov.

Sv. oče Pij IX. piše v encikliki z dne 8. decembra 1864. zoper protiverske tiskovine sledeče: "Ali veste, da naše dni sovražniki vse resnice in pravice, kruti protivniki naše sv. vere vsakovrstne brezbožne nauke sejejo, ko s pomočjo knjig, knjižic, časopisov, katere razpošiljajo po celem svetu, ljudstva in narode sleparijo, jim zlobno lažejo... Sv. Oče Leon XIII. dobro poznavši žalostne posledice veri nasprotnega časnika, je izdal posebno pismo ali okrožnico opominja, da naj bodo verniki opretni, kadar prebirajo časnik ali si naročajo knjige, kajti med medom, katerega mislijo srkati iz njih, je tudi mnogo smrtnega strupa. Toda to verskih sovražnikov. Najboljše orožje proti njim bo naš katoliški dnevnik, vedno čuječ na straži ter odločno in neustrašno se boreč za našo pravdo. Njega potrebujemo krvavo, katoliški dnevnik je naša edina rešitev.

bi ne bilo dovolj, skrbeti morajo tudi, da se izdajajo tudi dobri katoliški časniki. Te je pa treba podpirati s svojim premoženjem. Leta 1879. dne 22. februarja so se zbrali pred sv. očetom katoliški časniki, katere je sv. Oče sprejel v avdienci z veliko radostjo. V svojem nagovoru na časnike je naglašal to-le: Potrebno je, da se strup, ki se je kaplja za kapljo po brezbožnih časnikih razširil med človeštvom, zopet odstrani s pomočjo katoliških časnikov in spisov.

Leta 1886. dne 14. septembra je pisal Portugalskim škofom, kar pa velja za ves svet: "Obrčajte svojo skrb neprestano na dnevnike ali sploh na časnike. Razmere so vam znane. Z ene strani hočejo ljudje le čitati in čitati, z druge strani se pa neomejeno razliva povodenj slabih spisov in časnikov. Koliko da ob tem trpi krščanska morala, kolika nevarnost preti čistosti sv. vere, to se da težko povedati. Zato opominjajte, neprestano svarite na vse dovoljene načine, naj si ljudje nikar ne zajemajo duševne pijače iz takih smrdljivih studencev. Prav mnogo bo koristilo, če se izdajajo časniki, po katerih naj se z vero, resnico, čednostjo deluje proti razširjajočemu se strupu brezverstva.

"Ako je katera ustanova vredna, da se ji katoličani z vso požrtvovalnostjo posvetijo, tedaj je v prvi vrsti vaša!" — tako je sv. oče Pij X. pisal katoliškemu tiskovnemu društvu sv. Pavla v Rimu. Mehikanskim škofom je pa zaklical: "Z vsemi močmi je treba skrbeti, da se resnično katoliški tisk preskrbi katoličanom. Mi mislimo, da ni dandanes ničesar kar bi bilo večje važnosti. To so besede sv. očeta Pija X.

Tako sv. očetje, tako katoliška Cerkev. Kaj pa mi? Ali bomo mirno gledali od daleč? Ali bomo roke križem držali? Ali bomo zopet rekli — brez nas bodo že drugi naredili, ki so zato poklicani, za to sposobni? Tako ravnanje, tako govornjenje je najstrožje obsodbe vredno. Mi moramo biti do dna duše svoje prepričani, da je sovražnik naše vere in našega naroda močan, ki potom zlobnega časopisja zastruplja katoliško dušo in narodno življenje. Zatorej pa neizprosno boj takemu tisku in časopisju, ki širi socialistična, svobodnijselska, brezverska načela, ki računa pri vsaki priliki s človeškimi strastmi za svoj dobiček in žep. Boj breznačelnemu časopisju!

Pojdite po vseh mestih in delajte kot apostoli s pomočjo tiska je Leon XIII. zaklical pri neki priliki! To bodi tudi cilj ameriških Slovincem! To je naša dolžnost, to je naša boljša prihodnost, naš vzvišeni vzor, za katerim naj stremimo!

Ne samo vsaka slovenska hiša po širni Ameriki, ampak vsak, ki zna brati, bodi naročnik vsaj enega dobrega katoliškega lista! Ne vem sicer koliko ravno v Ameriki izdajo naši rojaki za opojno pijačo. Da se ogromno zapravi je znano. Statistika stare domovine naše, pa dokazuje, da izdajo Slovinci okoli 100 milijonov za alkoholno pijačo. Grozna številka! Kadar pridemo do tega, da bodo Slovinci tako v stari domovini kakor v Ameriki vsaj eno petino od te svote izdali za katoliški tisk, tedaj bomo ne premagljivi! Koliko dela še mej našim narodom za naš narod, človeško družbo, ali boš ostal mrzel in brezbrizen, brezposlen, ko vidiš, da imajo drugi ogromno dela za zboljšanje človeške družbe, za narod, za družino, za zboljšanje posameznika in to potem? do kato

liškega časopisja. Krepko na delo za sveto stvar. Ali z besedo, ali z agitiranjem, ali z naročnino, ali finančno, ali z presom in pomagajmo pri potrebnem in prekoristnem razširjanju katoliškega časopisja in izdajanju katoliškega dnevnika. Tako bomo vršili važnega nalogo v korist svojega millega naroda in v obrambo sv. katoliške vere.

Proti koncu naj navedem besede ženjalnega moža na polju časnikarstva, besede umrlega Dr. Evgena Lampeta, ki je zaklical: **Fugi te partes adversae! Vicit Leo!** Brzdajte sovražne sile, ki ste krščanskemu ljudstvu stopile na tilnik, da bi na nebu pogasile luči v boljšo bodočnost! Zatirana resnica se je oborožila. Vstala je kot lev in njen glas se čuje v

Rev. Leon Novitski:

Kakršen tisk ima narod - tak je narod

REV. L. NOVITSKI, O.F.M. pomožni župnik pri sv. Štefanu v Chicagu in voditelj slov. orlov in orlic.

"Povej mi s kom občuješ, pa Ti bom povedal, kdo si," tako pravi pravilni govornik in kako je resničen. Mož med slabimi možmi, med slabo družbo ne more biti dober. Otrokom slabimi otroci ne more biti dober to je jasno kot beli dan.

Kakršna družina in okolščina, tak je navadno človek, ki se v njej nahaja. Današnji največji tovariš povprečnega človeka je časopis. Zjutraj, opoldne, zvečer in sploh, kadar mu čas dopušča je v njegovih kolonah, kjer išče novic, berila, itd. Iz časopisa črna razne vesti, razna znanja, itd. Kar bere v časopisu o tem ga slišite potem v družini govoriti, našel je v časopisu in kako važno se mu zdi, da to pove ljudem, ki še niso dotičnega čitali. Iz vsega tega ni pretirano, če pravimo, da današnji največji tovariš povprečnega človeka je ravno časopis.

Časopisje je pa različno. V časopisju si stojita vedno nasproti resnica in laž. S časopisjem se širi krivi nazor, napačne ideje, s katerimi se ljudi slepi in vodi za nos. Kakor je časopis dober za razširjenje poštenega in dobrega berila, prav tako je dober za razširjenje laži in blufanja. Zato se je človeku čuvati, kake časopise, da bere. Med Slovinci Vam podaja ravno časopisje k tem mojim trditvam najboljši odgovor in dokaz. Nasprotno protiversko časopisje je za cele dve tretjine močnejše od našega. Nasprotniki imajo kar tri dnevnike, vidite zato, so tudi za toliko močnejši. Kakršen tisk imajo naši ljudje, taki so.

Zato ameriški Slovinci so dolžni, da razmišljujejo, kaj so v preteklosti zamudili, ker niso znali ceniti dovolj dobrega katoliškega časopisja. Ako bi se bili zavedali v preteklosti

daljvahal! Tam ropočejo železni velikani in bruhajo iz sebe list za listom.

Pisec sklepa z besedami: Ti, črni, mrzli, novi stroj na 1849 W. 22nd St. mogočno ropotaj. Delaj nervozne verske nasprotnike! Dan za dnem naj neprestano se vsipajo književni produkti katoliške in narodne ljudske misli in naj napolnijo in oplodijo ves slovenski živelj! Mogočno kljubuj protiverskemu viharju! Krepko pobijaj laž, obrekovanje, zavijanje, zasnutkarenje nasprotnih sil! Neustrašeno v boj za resnico in pravico ter bratsko ljubezen! Zmagoslavno delaj za verski prepored med ameriški Slovinci in si pridobi obilo zaslug za vero in narod! Slava tiiii!

Katoličani morajo imeti v svojih srih pa tudi pravo katoliško zavest in ponos. Nikakor ni prav, da katoliške družine, ali posamezni katoličani naročajo in plačujejo protiverske in brezverske liste. S tem katoličani sami sebe ponižujejo in jemljejo sami sebi ugled. Kajti nihče, kdor je pri pravi pameti ni tako neumen, da bi podpiral svoje sovražnike. In marsikateri Slovenec, ki hodi v cerkev, prejema zakramente, zraven pa podpira take umazane liste, ki lažejo in obrekujejo njegovo vero in njegove duhovnike. Vsi taki naj vprašajo svoj zdrav razum in doblili bodo v tem slučaju pravi odgovor. Le ne varajte se vsi tisti, za vse to boste dajali Bogu nekoč odgovor.

Katoličan naj podpira, naroča in čita vedno le katoliške liste. S tem izobražujete same sebe v katoliškem duhu. S tem postanete katoliško zavedni. Kako žalostno je dandanes, ko človek sliši toliko zabavljanja čez vero in cerkev, pa se vpravda, da so med takimi katoliški možje pa lepo molče, ker neznajo odgovoriti raznim lažnim izmikom, ki lažejo o veri. Odkod to? Odtod, ker ti katoličani ne čitajo dovolj katoliškega časopisja in potem seveda tudi nimajo potrebnega znanja, da bi takim odgovarjali. Katoličan mora čitati katoliški časopis in istega podpirati. Če ravna katoličan drugače, da podpira take liste, ki napadajo vero, cerkev in duhovnike, tak človek je hinavec in njegova vera ni vredna nič! Tak človek samega sebe temeljito goljufa. Zato, če si katoličan podpira vedno katoliško časopisje, potem boš lahko opravičeno trdil, da si katoličan. Če pa podpira brezversko časopisje, pa trdiš, da si zraven vseeno dober katoličan, pa vedi, da se jako hudo motiš in ne glede, kaj tvoja vest na to pravi, ti si odgovoren pred Bogom za te čine. To naj si le vsak za se pomni!

PRAV LEPO PROSIMO

vse naše lokalne zastopnike (ce), vse naše sodelničarje, naročnike (ce) in vse naše blage prijatelje (ce), da grede takoj na delo in skušajo pridobiti Amerikanskemu Slovincu — Edinost vsak kolikor največ mogoče novih naročnikov.

Delajmo, agitirajmo in žrtvuimo po vseh naselbinah, da tako čimpreje dobimo slovenski katoliški dnevnik!

Na Vas dragi prijatelji (ce) se zanašamo in upamo, da ne zastoj, ampak, da bo vsak sedaj, ko se gre za izvršitev zadnjega koraka do katoliškega dnevnika storil svojo dolžnost, ter pridobil listu vsaj enega novega naročnika. Rojaki pojdite na delo za katoliški dnevnik!

SLOVENSKA KATOLIŠKA TISKOVNA DRUŽBA EDINOST.

REV. KAZIMIR ZAKRAJŠEK, O.F.M. slovenski župnik sv. Štefana v Chicagu, urednik nabožnih listov Ave Maria, St. Francis in Listy Sv. Františka in naš sotrudnik.

Rev. Kazimir Zakrajšek:

Hočete?

SE že videli popolnoma zdravega človeka? Kajne, kako je krepko razvit, da ga je veselje pogledati. Krasna postava, umerjena hoja, jasn pogled, lep obraz. Kako z veseljem dela! Kako je navdušen za vsako stvar! Poln je življenja in veselja do lela, ali, kakor jako lepo pravi Amerikane v svojem "slang" jeziku — poln je "pep-a."

Toda, kaj pa je zdravje? Si že kdaj premišljeval? Premisli nekoliko! Kdo je popolno zdrav? Kajne tisti, čegar vsi deli telesa, vsi udje, vsi posamezni delčki točno izvršujejo vsak svojo službo, možgani, želodec, oči, ušesa itd.

Toda naj pa gre le najmanjši delček telesa na "štrajk", odpove službo, se upra delovati za skupnost dobro celega telesa, kaj se zgodi? Ali trpi le dotični del telesa? Ne! Celotno telo trpi. Tako je z vsakim organizmom, ki je sestavljen iz posameznih delov. Tako je tudi z vsakim narodom, ki je sestavljena ljudi ene narodnosti.

Tudi tukaj bo cel organizem zdrav edinole, ako bo vsak posamezen ud izvrševal svojo službo točno in vsak skrbel za skupno korist. Koristi posameznika so toraj koristi skupine in koristi skupine koristi posameznika. In nasprotno škoda enega je škoda vseh. To je tista velika misel, ki je podlaga sv. katoliške cerkve. "Ali ne veste, bratje, da ste udje enega telesa?" vprašuje veliki apostol narodov — sv. Pavel. Ta misel je prešinjala vse prve kristjane za časa vstanih preganjanj. In da bi vsi učenci Gospodovi, vsi, ki verujejo v Kristusa, bili vsikdar živo prepričani o tej fundamentalni misli vsakega zdravlja, vsakega napredka, je bil tudi eden izmed namenov, katere je imel Gospod, ko je ustanovil presv. Zakrament, skupno večerjo, skupno hrano, skupni angeljski kruh. Vzel je en hleb v svoje presvete roke in ga je razlomil na kosce in šal vsakemu en kosček — en kruh, kakor je bilo isto eno presv. Telo Jezusovo, katero so sprejeli. In je vsem pil iz enega kelija, kakor je bila njegova presveta Kri samo ena. Ta način presv. Zakramenta, naj bi vsikdar opominjal vse vernike k edinosti, k veliki misli skupnosti posameznih udov, da so vsi samo telo in da je to telo skupno. Zato se imenuje sv.

Obhajilo v latinščini "communio" in angleško "Communion" — skupna združenost. Ta nebeška večerja naj bi toraj združevala vse ude sv. vere v eno telo, katerega glava je pa Kristus. Kako globok pomen svetega zakramenta! Kako velikanski je nauk, katerega nam daje. Kako velikanske, vitalne važnosti je za vse!

Pa ga razummo? O, ko bi ga! O, ko bi vsi, ki sedajo dan za dnem z Gospodom za to sveto angeljsko mizo, z njim obhajajo to veliko večerjo, se z njim udeležujejo tega skupnega kruha, razumeli tudi ta veliki nauk! Kako zdrav, kako krepak bi bil naš katoliški organizem kakor je bil krepak in čvrst in zdrav skozi prve čase po Kristusu, ko ga vsi rabljali niso mogli uničiti.

Mi katoliški ameriški Slovenci v Ameriki smo tak mal organizem za se, del te velike celote, telesa Gospodovega. Smo pa li zdrav organizem?

Ni treba učenega doktorja, da bi nam povedal, da smo bolni. To vsi vidimo in to vsi čutimo! Briško čutimo! Bolni smo in sicer precej bolni. Kar pogledajo silno veliko število udov tega našega narodnega in verskega organizma, koliko jih je zadel "božji žlak" in so mrtvoudni, ali se niso združili v več zelo gnjivih "bul", ran, strupenih ran iz katerih teče gnoj, gnoj brezverstva, gnoj pohujševanja? Ali nimamo na svojem telesu tudi več zastropelajočih turov, ki okužujejo celo telo, ki pošiljajo po svojih organizacijah, po svojem časopisju strupene glivice, bacile, po celem telesu in zavirajo skupni razvoj, skupno zdravje, okužujejo ud za udom, da smo narodno in versko, kakor pohabljenec, slabiček, slabo razviti, brez verskega in narodnega "pepa"? Krepkega zdravila, resnega nauka, odločnega opominā že nečemo več tako radi sprejeti.

Pa smo že tako okuženi, da ni več upanja za nas? Nikakor! Bolan sicer, vendar krepak organizem smo, kakor versko, tako narodno. Narod, ki je toliko prestal za svojo vero in narodnost, ki je za oboje prelivl svojo srčno kri tako junško, tako neustrašeno, tako srčno, se ne bo dal tako hitro uničiti, je premočan, da bi ga "bakterije" tako hitro. Oči

stil se bo vseh teh bacilov, prebolel bo vse te "bule" in "strupene ture." Treba samo, da vsi prav vsi zdravi, še ne okuženi udje krepko skupaj nastopijo, vsi, vsak po svoji moči krepko izvršujejo svojo dolžnost in reakcija pride. Kriza je že premagana, prestana. Smo že na poti okrevanja.

Zadnji dve leti sta jasno pokazali in dokazali to dejstvo. Tu ni dvoma več. Ti krasno vspeli katoliški shodi zadnjih dveh let, ta verski prepored po posameznih župnijah, naselbinah, to krepko procvitanje naših katoliških organizacij, ta krepki nastop naših katoliških moč, voditeljev, ti članki po naših listih, ti kliči navdušenja od vseh strani, vse, vse kaže, da smo krizo preboleli, da smo na poti okrevanja, da je začela zdravejša kri plati po naših žilah javnega življenja. In k popolnemu okrevanju treba samo še eno stvar preurediti in pokrepiti in to — je katoliški tisk, zlasti krepak dnevnik. Zdrava kri, krepka, močna kri uniči in preboli in ozdravi posamezne ude, ozdravi celo telo. In žila, po kateri se po celem telesu pretaka zdrava kri zdravih krepkih naukov je pa katoliški tisk, pred vsem katoliški dnevnik.

In tudi tega bomo dobili in današnja številka je zadnja stopinja do tega velikega vpeha. Velikanski vseh, krasno zagotovilo popolnega našega ozdravljenja. Seveda kar je gnilo, kar se je okužilo, to smo in bomo še morali izčistiti iz ran. Gnoj mora iti ven! Če ne bo drugače, bo treba še nekoliko noža, krepkega nastopa proti škodljivcem in zaviralcem našega ozdravljenja po znanem reku latinskega pesnika:

Immedicabile vulnus ense recidendum est ne pars sincera trahatur . . . po slovensko:

Neozdravljivo rano treba z nožem izrezati, da se zdrav del ne okuži . . . Vendar bo to sedaj malenkostna operacija v primeri s prejšnjo strašno gnilobo.

Toda, smo pa že popolnoma iz nevarnosti? Naka! Tako optimistični pa še ne smemo biti. Smo daleč na poti okrevanja, ne pa še iz nevarnosti. Kako pa še to odstraniti? Doseči. Krepki obilni tok zdrave krvi, zdravih idej, zdravih naukov? — krepak katoliško naroden tisk!

Tu pa treba tega kar nameravam s temi besedami povedati — skupnega, odločnega, junškega in požrtvovalnega nastopa vseh še zdravih delov, udov našega celokupnega slovenskega naroda. Glava sama tega ne bo dosegla, tudi roke same ne, tudi želodec sam ne, noben posamezen ud ne. Pač pa bomo gotovo dosegli, ako vsi, prav vsi udje združeno, skupno nastopimo, ako se vsi, prav vsi krepko in živo zavemo ideje skupnosti koristi, pa tudi skupnosti škode, da tu ne gre za enega, tudi ne za en del nas, temveč za naše celo, skupno telo in obenem pa najbolj za vsakega posameznega uda posebej. Tu ne sme biti nikogar, ki bi smel reči: "mene se ne tika!", "meni nič mar!" ali "to ni moja stvar!" "Drugi naj!" "Kaj imam jaz od tega?" — Ne! Proč z vsemi temi strupenimi bacili iz našega organizma! Proč za stalno! Tu mora vsak, prav vsak reči in misliti samo: "To se mene tika!" — "To mora biti meni mar!" — "to je moja, popolnoma moja stvar!" "Drugi naj, jaz moram prvi!" "Največje korist imam od tega jaz, prav jaz!"

In to moramo misliti vsi, prav vsi, pa naj je to stara mamica v koticu za pečjo, žena mati z detetom v naročju, možakar pri svojem krampu, fant in dekleta pri svojih zabavah in duhovniki po župniščah. Vse — in tisti veliki ideja —

skupnosti, vsi smo eno telo, ki pa ni nekaj enotnega za se, temveč je samo skupina, sestavina nas, treba mene, nas vseh. Kakoršni smo mi ti in jaz, kakor delamo mi, deli te sestavine, to je ti in jaz tako, bo pa telo. In pa še to — kakor hitro ti ali jaz odpoveva skupno sodelovanje za skupno stvar, za skupno korist, proti skupni škodi, greva na štrajk, sva bolna, pohabljena uda — in telo že ni več zdravo. In ako bi še pri tem morda podirala, nasprotovala delu, katerega vrše drugi zdravi udje, sva strupena bacila, gnoj na narodnem telesu, kuga zanj in narod skupnosti ne bo zdrav.

Veliko je še med nami dela. Pa kdo ga naj vrši? Samo nekateri? Zopet nevarna bolezen za cel organizem. Vsi, prav vsi moramo zavijati svoje rokave in vsak po svojih močeh, vsak po svojih zmožnostih, vsak v svojem ožjem krogu moramo delati. Duhovnik po svoje v svojem stanu, gospodar, oče po svojem, mati žena po svojem, društveniki po svojem in v svojem krogu. Uredniki in pisatelji naj pišeje, tiskarji tiskajo, agentje širijo, ljudje naročajo, trgovci oglašajo, vsi vsak, kjer se da in kolikor se da! Vsi pa vse to samo v enem duhu: — duhu skupnosti za skupne koristi, ki pa niso nič drugega kot koristi vsakega uda posebej in vseh enako.

Morda sem bil malo preveč nerazumljiv s tem-le svojim modrovanjem. Dobro, povedal bom pa vse to še prav na kratko po domače:

Naš narod je začel pred leti strašno versko bolehati, propadati in odpadati. Hvala Bogu, bili so po zdravniki, ki so mu pomagali, da se je vavedel. In narod spoznava svojo zmoto. Spoznava sleparjenje takozvanih svojih delavskih prijateljev. Razmere se med nami vidno boljšajo, kar je potreba je še — dnevnik. Tudi ta bo. Toda to bo velikanske, predrzno podjetje. Saj ima še 20 milijonov angleško govorečih katolikov samo enega, pa še ta nima z rožcami poslano. Pa si kaj takega upamo mi — pritlikavci, peščica! Da, upamo si, ker smo "korajžni, hrabri Slovenci." Pa bomo vspeji? Jaz sem že enkrat poskusil, pa sem doživel razočaranje. Bo sedaj vspejo? Na vas, katoliški Slovenci, je ležeče in od vas je odvisno, edino od vas.

18 let delam kot časnikar med vami, pa sem našel sodelovanje? Sem ga! Toda samo pri malem delu naroda. Drugi, pretežni del se ni zmenil, je celo večkrat podiraj, nasprotoval. Pa sem vstrajal, ker sem lahko, oziroma, ker sem našel vedno — način dobiti sredstvo! — Beračenje! Prosil sem! Sel se po misijonih. Zmanjkalo je denarnih sredstev. Pa kaj sem naredil? Prosil sem po misijonih, po listih, v pridigah, v pisnih podpora. Pa se je zopet nekoliko nakapalo.

Kot redovnik nesmem imeti nič osebnega premoženja. Preostalo mi je pa skozi prvih petnajst let nekoliko dolarčkov na mesec, kadil nisem, pil nisem, po počitnicah nisem hodil, živel sem franciškansko, pa je šlo za tisk. In tako sem vzdržal podjetja, katera so se začela.

Kaj pa sedaj? Sedaj je drugače. Ta vaš list je v rokah svetnih ljudi, je business! Sedaj si z beračenjem pomagati? mašiti z miloščino morebitne praznine v kasi —? Na to še misliti ni! To bi bilo smešno! To je sedaj business.

Iti na misijone in tam prositi? Kdo pa? Mr. Jerič? No, ne bil bi sicer napačen. Vendar to je lajlik. Žrtvovati svoje preostanke? Kdo? Čegave. Vsi imajo svoje družine, ki hočejo jesti, hočejo obleke, hiš,

Kapital? Kje pa je kak? Da, trije možje, ki so se lotili tega velikega dela za vero, narod in bi imeli pravo zahtevati od svojega naroda kak kapital, predno so se lotili, ker ne gre za nje prav nič več kakor za vsakega posameznika v celem narodu. In če tega kapitala ne zahtevajo — ali že s tem ne prinašajo velike žrtve za svoj narod, ker se izpostavljajo nevarnosti v tem svojem navdušenju izgubiti vse svoje osobno imetje?

Torej, kdo bo sedaj nosil in mora nositi celo breme, celo odgovornost za vse to delo? — Ti, katoliški slovenski narod v Ameriki, in torej Ti, dragi čitatelj, jaz in vsak posameznik, ki se imenuje katoliški Slovenec. Če hočete torej dnevnik — kdo ga bo plačal? Vi, ker je vaš in za vas. Ga ne boste podpirali, ne boste storili svoje dolžnosti vsak prav vsak posameznik — ga ali ne bo, ali če bo, bo pa zopet kmalu prepadel in plusnil po vsakem posameznem katoliškem slovenskem duhovniku in lajliku, zato ker bo plusnil po celi naši skupnosti.

Zato boste zamerili izdajateljem tega lista, če toliko kriče: dajte, dajte! Pomagajte, pomagajte! Širite, širite! Kdor ima le še zdrav razum, jim mora že za ta klic biti hvaležen, ker je že to veliko narodno delo.

ZATO — 1. Vsakega, prav vsakega katoliškega Slovenca po celi Ameriki je dolžnost, da naroči ta list takoj. Kdor ga ne bo — ud na štrajku, mrtvouden član je. Če ne bo nič iz tega — če skupnost ne bo ozdravila — njegova je krivda. 2. Vsakega, prav vsakega katol. Slovenca je dolžnost, da list širi med one, ki se ne pri-

meznik — ga ali ne bo, ali če bo, bo pa zopet kmalu prepadel in plusnil po vsakem posameznem katoliškem slovenskem duhovniku in lajliku, zato ker bo plusnil po celi naši skupnosti. Zato boste zamerili izdajateljem tega lista, če toliko kriče: dajte, dajte! Pomagajte, pomagajte! Širite, širite! Kdor ima le še zdrav razum, jim mora že za ta klic biti hvaležen, ker je že to veliko narodno delo. ZATO — 1. Vsakega, prav vsakega katoliškega Slovenca po celi Ameriki je dolžnost, da naroči ta list takoj. Kdor ga ne bo — ud na štrajku, mrtvouden član je. Če ne bo nič iz tega — če skupnost ne bo ozdravila — njegova je krivda. 2. Vsakega, prav vsakega katol. Slovenca je dolžnost, da list širi med one, ki se ne pri-

Rev. J. J. Oman: Katoliški tisk in njegova moč. B ILO je v jeseni leta 1894. Velikanska, dolgotrajna suša je posrkala vso vlogo iz zemlje, popila vso vodo iz širnih in mnogih Minnesotskih morostov po domače, "swamps." Trava je bila rjava in suha kot seno. Listje je sumelo, kakor suhi papir in ležalo ga je na debelo po obširnih Minnesotskih gozdih. Velika nevarnost pred ognjem je bila tem večja, radi neprestancega vetra, ki piha v tem času po dnevu. Treba bi bilo le iskričke odkod in nevarnost strašnega gozdnega požara, kakor jih pozna le Minnesota bi bila nepopisna. Živel je pa tista leta v Brockway, Minn., v najstarejši slovenski naselbini, človek, prava stara kranjska korenina, ki je bil nerazdružljivo poročen s svojo "fajfo." Njegova navada je bila ta, da je, kjer koli mogoče, ko je prižigal tobak, vtaknil ogenj tudi v kako grmado, star hloed, ali v travo in si tako z "večnim ognjem" čistil svoje pašnike in travnike. Tudi to jesen je zažgal. Še zgodaj v jeseni. Ogenj mu je zašel v suhi marost, in, kedor je že s takem ognjem imel kaj opraviti ve, da je skoraj tako nemogoče pogasiti goreči marost, kakor goreči premog.

Ko je videl moč nevarnost, je skušal pogasiti tleči marost, pa vse zamaj. Noč in dan je črtval ogenj, da ga je obdržal v tleh, kjer se je počasi širil in ni delal ravno prevelike škode. Nekega dne pa, ko njega ni bilo ravno na straži, potegne veter in razpiha ogenj na polvršje. Na enkrat je bila dolga suha trava v ognju in močan veter je hipoma širil požar. Gosti oblaki, sedaj belega, sedaj črnega dima, so se vzdigali in hiteli pred požarom, požar pa je divjal čim dalje z večjo ljutostjo naprej proti mecesnovemu (Tamarack) gozdu. Ljudje so hiteli gasiti od blizu in daleč. Pisec teh vrstic je bil med prvimi na licu požara. Kako gasiti? Vode nikjer nobene blizu, vse suho kot goba! Zadržali smo se ognju nasproti z gostimi vejami, odbijali plamen nazaj in bili sami v veliki nevarnosti da zgorimo. Plamen je švigal visoko in večkrat so zavrečrali lasje in celo obrvi. Gost dim nas je dusil, vročina neznosna, a vendar smo se bojevali ljuto, kakor v najhujši vojni bitki. Nič ni pomagalo, božati smo morali, da smo ohranili svoje lastno življenje. Požar pa je divjal naprej, že je v gozdu in smolnato drevje gori, da poka in se lomi vse navskriž. Kedor ni videl gozdnega požara nima pojma, kako strašno besni ogenj po smrekovemu in mecesnovemu gozdu. To je pravi pekel, kateremu težko uteče človek ali živina. Zbegani, obupani in potrti smo bežali iz dima, nevedoč kaj po-

meznik — ga ali ne bo, ali če bo, bo pa zopet kmalu prepadel in plusnil po vsakem posameznem katoliškem slovenskem duhovniku in lajliku, zato ker bo plusnil po celi naši skupnosti. Zato boste zamerili izdajateljem tega lista, če toliko kriče: dajte, dajte! Pomagajte, pomagajte! Širite, širite! Kdor ima le še zdrav razum, jim mora že za ta klic biti hvaležen, ker je že to veliko narodno delo. ZATO — 1. Vsakega, prav vsakega katoliškega Slovenca po celi Ameriki je dolžnost, da naroči ta list takoj. Kdor ga ne bo — ud na štrajku, mrtvouden član je. Če ne bo nič iz tega — če skupnost ne bo ozdravila — njegova je krivda. 2. Vsakega, prav vsakega katol. Slovenca je dolžnost, da list širi med one, ki se ne pri-

meznik — ga ali ne bo, ali če bo, bo pa zopet kmalu prepadel in plusnil po vsakem posameznem katoliškem slovenskem duhovniku in lajliku, zato ker bo plusnil po celi naši skupnosti. Zato boste zamerili izdajateljem tega lista, če toliko kriče: dajte, dajte! Pomagajte, pomagajte! Širite, širite! Kdor ima le še zdrav razum, jim mora že za ta klic biti hvaležen, ker je že to veliko narodno delo. ZATO — 1. Vsakega, prav vsakega katoliškega Slovenca po celi Ameriki je dolžnost, da naroči ta list takoj. Kdor ga ne bo — ud na štrajku, mrtvouden član je. Če ne bo nič iz tega — če skupnost ne bo ozdravila — njegova je krivda. 2. Vsakega, prav vsakega katol. Slovenca je dolžnost, da list širi med one, ki se ne pri-

Rev. J. J. Oman: Katoliški tisk in njegova moč.

REV. J. J. OMAN naš navdušeni sotrudnik, slovenski župnik v Newburgu, O. in duhovni vodja K. S. K. Jednctc.

četi. Kar prilomasti skozi dim in gozd mož, ki je vedno imel nekako vodiino vlogo med ondotnimi farmerji, Martin Legat po imenu. "Može in fantje," dejal je hropeč od strašne borbe, "Gozda ne otmemo. Otmimo to, kar se še da. Pojdimo vun naprej in zažgimo proti požar." Rečeno storjeno. Sli smo na trdo zemljo, pregrabili listje in med drevjem preorali kakor smo mogli potem pa zažgali proti požar. Upanje nam je zopet dalo novih moči, da smo delali z vsemi močmi in napori. Počasi je šel ogenj vstru in požaru nasproti. Prišla sta skupaj, švignil je plamen visoko proti nebu pa kmalo padel uničen na zemljo. Tako je šlo po celi črti, dokler ni bil požar ustavljen.

Večerno solnce se je potapljal, krvavo zroč skozi gosti dim v zraku. Zrlo je na širno pogorišče, na grozne razvaline uničenega mecesnovnega gozda. Tu pa tam je še gorelo, toda ker je bilo vse obžgano, nevarnost je preminula. Zmurenjeni, zakajeni in razdrapani so se razšli slovenski farmerji, tarnajoč nad velikansko škodo, vendar pa ob enem veselji, da se jim je posrečilo ustaviti požar in tako oteti svoja domovja in živino. Čez nekaj dni potem je začelo deževati in tako je bila vsa nevarnost pred ognjem pri kraju.

Zgorajšni doživljaj mi je prišel v spomin, ko sem premišljal, kako in kaj je nam katoličanom storiti, da ustavimo uničujoči zbesneli in znoreli požar protiveskega in brezbožnega čtiva. Zadnih petnajst let in več že siplje zagrizeni sovražnik med naše dobro slovensko ljudstvo poneumovalno čtivo v brošurah, v dnevnikih in mesečnikih. Kakor duhovniki po raznih virih slabost in nestalnost človeške narave poznamo, smo vendar v tem oziru malo pomislili, da med tem ko ljudstvo en dan v tednu poslušajo v besedo, ga sovražnik naj-

števajo med katoliške Slovence. 3. Vsakega trgovca dolžnost je, da oglašja v njem svojo trgovino. 4. Vsakega zmožnega pisatelja ali člankarja ali dopisnika je dolžnost da piše. 5. Vseh pa da z molitvijo podpiramo celo akcijo.

Bratje, ali nimam prav? Ali ni res tako? Nimamo res mi vsi in vsak posameznik teh dolžnosti? Kar premisliite, pa boste videli.

Hočete torej naš skupni katol. narodni napredek? Hočete, da bomo zdrava krepka narodna skupina, dobri katoliški narodnjaki?

Dobro, sedaj se zavemo vsi teh svojih dolžnosti in recimo, vsi in vsak posameznik z našim kardinalom njegov znani veliki rek: I WILL!

menj šestkrat obgovori in mu po kapkah vliva strupa v njegovo dušo. Pa še več. Koliko je naših ljudi, ki so prisiljeni delati tudi ob nedeljah in niti eden dan v tednu ne slišijo kaj dobrega. Ne pride v cerkev po cele mesece. Pri delu in doma kakor pa društvenih sejah, ga pa vendar dobi odpadnik, ga doide tudi agent protiverskega čtiva in ti angeli satana so bolj agilni in bolj usilni, kakor pa oni, kateri imajo ponuditi res kaj poštenega in pametnega. Naše ljudstvo pa je preprosto in si ne izračuna, da, niti misliti si ne upa, da bi bil kedo tako zloben, da bi delal tudi za kraljestvo pekla, samo da dobi groš. Vrjelo je, in vrjame še danes, vsakovrstnim sleparjem, ki se klatijo okrog njega in mu obljubujejo vse mogoče dobrote, ako se vpišejo v to društvo, naročijo ta časopis, kupijo to knjigo ali brošuro. Dobijo jih na svoje limance, nekaj radi pogoste nadležnosti, druge radi radovednosti, češ bom le videl, kaj pišejo, saj mene itak ne morejo pokvariti, in tretji pa se naroči ali vpiše radi nevednosti. Prav kakor pa je nemogoče priti iz vode suh, kakor ne pride iz blažnihih čist, tako tudi ne more prebirati nikedar tak gnoj, to gonjo zoper Boga, Cerkev in vero, zoper pravi red in moralno, in se pri vsem tem obdržati nepokvarjenega. Številna dušna okostja na potu življenja Slovencev in Horvatov v Ameriki bi morala biti zadostno svarilo vsacemu, da bi se ne spuščali v nevarnost. Pa človek je vedno in povsod isti, "O, meni ne bo škodilo!" Nekaj pa je krivo temu tudi to, ker do sedaj nismo imeli katoličanje dnevnike, lista, ki bi vsak dan prihajal v hišo in prinašal novice. Ljudje hočejo brati, in brati vsak dan, vsak večer. Če nimajo dobrega, bodo pa brali tisto, kar dobijo. Radi tega pa ni več za nas vprašanja samo po tem, jeli bomo ali ne bomo, ali nas je volja ali ne. Ako hočemo katoličanje, duhovniki in lajliki, pravi in uspešni potom bratit naši ljudstvo pred časnim podivjanjem in večnim propadom, treba nam je delati za močan slovenski katoliški dnevnik. Danes tudi mi duhovniki ne smemo več reči, da smo storili svojo dolžnost, če tudi smo se še toliko trudili za tiste, kateri pridejo v cerkev. Kaj pa smo storili za one, kateri ne pridejo? Tudi tisti so naši, če nas tudi mogoče sovražijo, pa so vendar le naši. "Imam še druge ovce, ki niso iz tega hleva, tudi tiste moram pripeljati, in bodo poslušala moj glas, in bo ena čreda in en pastir," John, 10-16.

Ljudstvo splošno je nesrečno, ne hudobno. Hudobni so zapeljivci, pisatelji, kateri vedo da lažejo, pa vse eno pišejo. Hudobni so tudi njih agentje, kateri vedo, da je narodu v škodo, pa vendar širijo ta

krat zapeljano, je pomilovanja vredno. Slepi so, pa si sami ne morejo pomagati. Naša dolžnost je, da storimo vse, kar v naši moči, da jim odpremo oči. To pa bo mogoče edino le po dobrem katoliškem listu, katerega moramo imeti, da ohranimo dobro pri dobrem in, da ga dobijo v roke tudi slabi, odpadli in zbegani, da se obrnejo nazaj na pravo pot. Ne reci, saj ga ne bodo brali. Vsi ga ne bodo. Vsih tudi rešili ne bomo. Pa slaba bi bila naša logika in mi vredni grajanja, če bi se ne lotili dela, zato, "ker vseh ne moremo rešiti." Začijmo nasproti požar, da ustavimo pogubonosni, divjajoči ogenj pekla, kateri steguje že dolga leta svoje rudeče jezike proti našemu ljudstvu.

Nam je treba dnevnik. Če ima dnevnik sovraga velikansko moč za slabo zato, ker vedno prinaša blato in hudičev evangelij, tako ga bo imel tudi naš za dobro, ko bo dan-zadnem prinašal dobro, zdravo čtivo, pobijal laži in ljudstvo učil resnice. Tak list bo prišel v roke zapeljanim, dušno oslepelim, in omahljivim bratom. Marsikateri dobri Samaritan ga bo naročil svojemu sorodniku, o katerim ve, da je padel med "razbojnike" in leži poleg

poti duševno ubit ali napol mrtev. Zopet drugi bo svojega ko ga je prebral, — in to naj bi storili vsi kateri imajo sorodnike med odpadniki, naprej enemu svojih nesrečnih bratov dal. Mi moramo delati po zgledu sovraga. Na vse strani moramo trošiti dobro čtivo, zagovore našega stališča, poučne članke. Požar bomo pogasili z ognjem. Pa ne samo to. Neki general iz svetovne vojne je rekel, da ni zadosti, da se sovražnika samo odbija uspešno. Treba je voditi ofenzivo. Tega potreba nam. Mi moramo imeti prvo besedo. Naj se zagovarja in brani sovražnik. Treba nam je tako hitro ga postaviti v celi nagoti pred ljudstvo, da se niti s puhlimi, praznimi frazami ne bo imel časa kriti.

Zato pa, na noge, bratje! Sedaj imamo že precej dobro organizirano armado. Treba pa je, da jo še pomnožimo in jo v trdimmo. Nič več ne smemo pustiti vse samo drugim. **Tukaj moramo prejeti za delo vsi, kakor ob času požara.** Priporočajmo katoliški dnevnik vsi, delajmo zanj vsi, s pisanjem, naročanjem, z reklamo v cerkvi in izven cerkve. **Vse gre le edino le za razširjevanje božjega kraljestva in s tem za častno in večno korist naroda.**

ANTON GRDINA
gl. predsednik K. S. K. Jednote in podpredsednik tiskovne družbe Edinost.
Mr. Grdina je najagilnejši katoliški lajik med ameriškimi Slovenci.

to podlost, moramo vedeti, da tega ne delajo drugi časopisi v Ameriki, ampak samo naši rojaki, ki so bili enkrat versko vzgojeni, krščeni, in poučeni. Vzemimo mi v roke ameriško časopisje. Nikoli ne dobite v njih kaj enakega, kar pišejo naši umazani in zakotni rdeči lističi. Še nikoli nisem čital v Clevelandskih dnevnikih nikakšnih napadov na visoke cerkvene dostojanstvenike, duhovnike, redovnike, nune in druge osebe. Vsakemu dajo čast in spoštovanje, kakor mu njih stan narekuje, le naši podležki, ki so sinovi iste matere zemlje, ki se borijo za svoj teški obstanek jednako z drugimi, ti se dvigajo čez osebe, ki so zaslužene in izobražene, ki so narodu vedno za v pomoč, korist in v tolažbo. Ko bi Amerikanci znali, da naši časopisi pišejo napram svojim izobraženim in čestnim stanovom take podlosti, bi kmalu obračunali z njimi, take bi morali šibati v Sibirijo, kajti v Ameriki ne bi niti smeli bivati. Vse kar je prav.

Največja krivda pa je to, da so naši rojaki nevedni in nepoučeni, ker takim slede, ako čitajo surovosti jim gre to iz ust v srce, parkrat čitajo in to jim zadostuje, da se s tem strinjajo, kmalu se tem pridružijo, jih podpirajo in z njimi romajo in brezverski prepad. In kjer rojaki ne čitajo potem obeh strani, kjer so čitali samo časopise takozvanega "svobodnjaštva" in niso čitali razlogov in zagovorov verskih resnic so si bili krivi sami s zapeljivci in pohujšljivci vred. Kjer ima družina brezverski časopis, je njena dolžnost, da ima tudi katoliški časopis, potem naj sodi vsak sam, kaj je prav in kaj je krivica. Radi tega se pa moramo katoličanje sami zanimati, ko vidimo, kaj in kako se naše rojake slepi, se jih slepo vodi, se jih naravnost in namenoma izvablja ob verski čuti. Kdor vsega tega ne vidi je duševno slep, ali pa videti noče. Dejstva javno govore. Saj vidimo v naših časopisih še v onih, kateri so naši organi, kateri so imenoma organi naših Jednot in imenoma jamčijo svobodo vere in vsega pa vendar nam katoličanom odrekajo in kradejo naše pravice in sicer svojemu ljudstvu, ki jih je opomogli, ki jih je vzdrževalo, in ki jih vzdržuje. Čitajte kolone norčljivih in zaničljivih psov v lastnih časopisih, kateri so se med nas priplazili kot hinavski kužeki, ki so bili gladni, in ko so se nasitili in ko so znali s sladkimi besedami pridobiti na svojo stran še več privrženecv na eni strani in nevednih na drugi strani so pričeli gristi, kakor kače, en čas samo potuh-

njeno, potem pa očitneje in nazadnje se dvigajo javno, da so verski svobodnjaki in da za Boga ne marajo in slednjič nas vsrmete z nazadnjaki, ker že vsi ne trobimo v njih rog.

Vse to sem omenil, da bi vam čitatelji kat. lista dal razume-ti pomea in vrednost kaj velja za nas katoličane katoliški list. Ako ne vidimo na drugi strani kakšnih napadov in naše oglas-nike, ne moremo ceniti dobro-dejstev na naši dobri strani gledi-če časopisja. Ko pa spoznamo eno in drugo, potem je naša sodba lahka.

V zmoti so oni, kateri menijo, da so vseeno dobri, če tu-di čitajo samo brezverske časopise, sami ne vedo kedaj so zašli na drugo stran, njih duh se je prerodil, kar čez noč, jutri mislijo drugače, kakor so danes, in čez nekaj časa, ko so že vse dobro opustili so začeli bloditi, da se jim odpira raz-um, da so se prebudili itd.

To so posledice slabega časopisja, katero je vzrok, kakor povzročeno v začetku tega dopi-isa.

Mi sicer te ljudi pomilujemo, naj nikar oni nas ne pomiluje-jo, kakor po navadi zaslepljeni odpadniki to nam vedno pred-bacivajo.

Imejte vi za sebe vaše svo-bodnjaštvo in vašo srečo brez Boga. Mi se za vas ne brigamo, mi hočemo svoje in samo svoje, mi hočemo braniti samo svoje ljudi, katere še vi nimate v va-ših rokah, mi hočemo braniti nam svete resnice in v našem katoliškemu časopisju hočemo braniti in zagovarjati ono, kar je bilo sveto našim vzgojite-ljem, za naš je to dovolj. Za vaše obljube in ponudbe ne ma-ramo, z vami stika ne mara-mo, dokler se vi držite svoje-ga kalibra. Kot gentlemani ni-mamo ničesar proti vam, kot verniki pa smo kar odločno proti vašim bluffirijam, in na-ša katoliška dolžnost je boriti se proti vam, dokler vi ustrajate in napadate, kakor ste do sedaj vse, kar je svetega. Za vse zlobnosti in hudodelstva pride računa dan. Malo pa ni, kar so storili z ljudskim zaslu-ženim denarjem vi prefrignani odpadniki, ki ste znali na u-meten način priti do koritov, uredniških celic (postojank) in od tam razsipavati strupen duh, ki je okuževal dobro ver-no katoliško ljudstvo. Kakor že povedano, dosegli so precej lji nakopali si prekletstvo, ka-ter bo gotovo moralo na rač-un. Ničesar in prav ničesar pa še nikjer naš ubogi trpečni na-rod ni prejel od njih najmanj-še izdatne pičice dobrega in ko-ristnega za svojo potrebo od svojega lastnega in vzdržane-ga časopisja. Rojaki čas je, da vendar enkrat spregledate in

že vi obračunate. Saj imate ra-zum in pa modrost!

Mi pa se moramo tudi zave-dati, kaj se pravi časopis, kakor dnevnik vzdrževati. Mi ga želimo prej ko prej lrtovati. To je katoliški dnevnik, ki ima čiste bodočnosti, kakor navad-ni drugi časopisi. Mi radi čita-mo, radi vidimo, da se kdo dru-gi za nas bori in debatira, da nam razlaga in odgovorja itd. Kako pa, da je s finančnim napredkom pri časopisu, to pa nas dosti ne skrbi. Mi mislimo, da časopis, kar lahko shaja vsaki dan, koliko da stane še pojma nimamo, kakšne težave da so z listom tudi ničesar ne vemo, pač pa zahtevamo dnev-nik, in ako ga nimamo kar čez noč, smo že užaljeni, češ, zakaj ga pa imajo "naprednjaki"?

Jaz imam precej upogleda, kaj se pravi vzdrževati en časopis, jaz se prav nič ne ču-dim, ako se pri uredništvu A. S. & Edinosti, sicer počasi pa sigurno pripravljajo. Prav je tako. Bolje je iti počasi nav-zgor in tam ostati, kakor pa hi-teti in doli iz stopnje pasti. Mi zahtevamo od izdajateljev od uredništva, da naj nam dajo dnevnik. Vse dobro! Kdo ra-je nego sami. Ali kako? Kdo bo odgovoren za obstanek, da bo obstal? Začne se lahko za nekaj časa in potem pa zopet nazaj? Ne, tega se ne sme!

Dnevnik je skoro že v rokah, vendar pa ne smemo s tem še biti zadovoljni in vso to reski-rengo vreči na naše izdajate-lje. Mi moramo vse podvojiti, naše naročnike in naše oglas-nike. List moramo mi najprvo razširiti in napolniti z oglasi, brez tega je list brez pomena in brez obstanka. Ne samo, mi potrebujemo časopis, ne, pač na tisoči in tisoči ga potrebu-jejo in ako ga hočemo razširiti in storiti močnega in veljavne-ga je čas, da to začnemo v res-nici in odločnosti takoj. Katoli-ški dnevnik bi moral v vsako slovensko hišo zató, ker se na-haja tudi brezverski časopis skoraj v vsaki hiši. Vsač oli-kan človek bi moral čitati tudi katoliški časopis, in če je to za olikanega je to tem bolj tudi za priprosteja. Naša dolžnost bi bila torej, da delamo nato, da vsepovsod razširimo ta naš ljudski časopis, kateri se bo vzdrževal z namenom za vse dobro našega naroda. Ta list je torej naša last in bo vedno z nami in za nas. V njem si bomo razlagali naše težnje in misli, si bodrili naš pogum se ojačevali in vzdrževali v na-rodnemu, kakor tudi v katoli-škemu duhu. Ta časopis naj bo naš zanesljivi ožnanjevalec v vseh vprašanjih, da bomo vedno zanesljivi, kadar ga bomo čitali. Imamo dovolj naše slo-venske inteligence v Ameriki, ali žali Bog, da nimamo pa do-volj zanesljivega časopisja, ka-terega bi izrabili za dobro na-roda. Sedaj se temu času, ko bo naš dnevnik bližamo hitrih korakov. Bog dal, da se vresni-či v nekaj mesecih, in uresniči tako; da bo tudi obstal, in za-tó nič ne de, ako ga še ni jutri, saj imamo povečanega in za vsaki slučaj še priklada, vendar pa je glavno, da prihaja, da ga dobimo.

Ne bodimo pa nemarni (ma-lomarni) delujmo za njega vsi, vedno in povsod, pišimo novice, dopise, poročila, pišimo srčno, hrabro in odločno, saj tako de-lajo še oni, kateri delajo samo za napačno časopisje, mi pa delamo z namenom za dobro stvar, zatorej naprej za dnev-nikom dokler ne bo v naših ro-kah in sicer tako, da bo trdno stal, potem smo storili svojo krščansko dolžnost!

Kakor pa že rečeno poprej, ker s tem, da se doseže dnev-nik naš prepotrební časopis, ki bo nam donasal duševno, kar-ker telesno korist za naš na-predek in obstanek, je naša dolžnost, da se onim katerim se trudijo in mučijo s seženo

hvaležne. Ni dolžnost ene ose-be, da se poda v sršenovo gnez-do, da jo pikajo, kakor strupe-ne kače. Ni potreba pravim mlademu človeku, kakor ga imamo pri našem podjetju, ki je čist in vzoren mladenič — mož, da trpi radi tega, da ob-drži dobro podjetje na dobri podlagi. Kaj bi bilo danes, da nimamo tega, kar imamo? Ali mislite, da bi se smel, kateri iz-med vas pokazati ven na dan z besedo, da je katoličan? Saj tako se godi tam, kjer katoli-škega časopisja ni. Pojdite tje po šumah, kjer se najdejo samo svobodnjaška čtiva in boste kmalu spoznali, kaj se godi. Strah vas bo postalo. In tukaj smo tako lahko brez skrbi, ve-dno se mora drugi žrtvovati za nas, večkrat se pa še posme-hujemo temu, ker po njih bije-jo radi nas, pravimo: "Ali ga je dobro naklestil." In to dela-mo radi naše slabe nevoščljivi-vosti brez pomisleka, kaka škoda je to za nas.

Vzemimo si ustanovo večje-ga in močnejšega časopisja v pretres in kmalo bomo postali

bolj odločno delavni zanj. Ta velika dolžnost pa leži na nas vsih, ne samo vi in jaz, pač pa vsak, kdor se šteje, da je katoličan, naj bo tega ali onega stanu. Več pa je odgovoren vsaki oni, kateri se čuti do nejšega in zmožnejšega, ako časa ne stori te svoje dolžne za vero in narod svoj, ta pa vreden ni, da med narodom in od naroda živi!

Vi pa sodrudniki, kateri de-lujete, urejate in dopisujete, hvala vam in čast! Narod se-daj ne ve in nerad kaj prizna. Vendar pa taka dela ne bodo nikoli pozabljena, ki so za do-bro naroda doprinešena. Prišel bo čas plačila za vse, ki so de-lali dobro, in ki so delali slabo, oni pa, ki niso obrodili nobe-nega sadu pa bodo v ogenj vr-ženi! Delajmo torej samo do-bro, največje dobro je pa de-lati za katoliški časopis in, to pa zato, ker časopis šele za-more širiti dobra dela, kakor je tudi časopis tisti strup, ki stori toliko hudega. Delujmo za katoliški časopis vsi!!!

Anton Grdina:

Delujmo za katoliški časopis vsi!

VESELI me, da imam prili-ko tudi jaz se uvrstiti med dopisovalce te po-sebne izdaje lista A. S. in Edinosti:

Kot delničar in podpredsed-nik tega podjetja si štejem v dolžnost, da v prvi vrsti časti-tam vsem dosedanjim dopiso-valcem in sodrudnikom, ki so pomagali to prepotrebno pod-jetje dvigati, in ki so pripomogli, da se dviga od stopinje do stopinje navzgor. Le tako na-prej! Saj smo dovolj dolgo sa-motarili in krivice nam prizadejane voljno prenašali, sedaj pa naj nastopi nam dan zado-ščenja in pravice!

Ob tej priliki, ki se gre za naš katoliški, večji in močnejši časopis, si moramo malo ogle-dati istega potrebe in koristi, da bomo znali ceniti njegovo veliko vrednost.

Dandanes ne velja več sedi-ti doma? pečjo in pripovedo-vati podedovane storjice. Dandanes govori, kraljuje in vlada samo časopisje, to ve vsak.

In kaj da pomeni se poseb-no za nas katoličane je tudi že dovolj jasno vsakemu, kateri se zanima za javno življenje.

Kar je zanešenega med na-še katoličane do danes slabe-ga, brezverskega duha, je to storilo in povzročilo slabo časopisje. Če se imajo nesrečni ljudje komu za kaj zahvaliti, da je v njihovih družinah pek-lensko brezdnost, se imajo za-hvaliti največ slabemu časopi-sju, katero jih je spravilo ob hišni blagoslov, ob mir in srečo in ob zadovoljno srce. In ako preklinjajo že mnogi nesrečni-ki, katerega sokrivci, naj torej ne pozabijo na slabo časopisje, ki jim je gladilo pot do svobo-dnaških in brezbožnih idej, v katerih so se v nesrečo pogrez-nili, in teh ni malo.

Kar pa je velika škoda in krivica na eni strani, ki nam katoličanom dela sramoto in duševno škodo, je pa na drugi strani zopet nam in za nas v veliko pomoč in dvojno korist "NAŠE KATOLIŠKO ČASO-PISJE" za katerega se ravno sedaj najbolj zanimamo. To smo že premnogokrat spoznali, in lahko bi rekli, vse, kar je do sedaj med nas zanešenega protiverskega duha, je bilo to zanešeno po slabemu časopi-sju. In kar je bilo ohranjenega dobrega v javnem življenju, je bilo to ohranjeno od dobre-ga katoliškega časopisja. Eno nam dviga ohranjuje, drugo pa uničuje in pohujšuje. Kdor te-

ga ne ve naj gre med ljudi, naj gre med svoje nekdanje so-tovariše, katere je enkrat poznal za dobre mirne in zado-voljne ljudi, katere je poznal, da so bili uzgojeni od dobrih katoliških starišev in videl bo veliko spremembo, da so danes prava podivjana zver v člove-ški podobi in v katerih gori pravcata podivjanost nasproti vsem, kar je katoliškega, pro-ti vsem, kar je verskega.

Največja krivica, kar se jih je zgodilo kedaj lastnemu na-rodu se je zgodilo s tem, da se je istega preobrazilo iz vere v nevero. In iz tega prihajajo vse posledice, v tem je vsa tišta napredna izobrazba, o kateri se tako strašansko naprednja-ki hvalisajo, o kateri tako na široko poročajo, radi katere nas za nazadnjake imenujejo. V resnici pa ni prav nič druge-ga, kakor sam humbug in zapeljevanje naših nekdanj dobrih in srečnih ljudi katoliča-nov.

Da, dosegli so precej, prizna-ti jim moramo. Podivjali so ve-liko družin po naselbinah, kjer ni bilo slovenskega katoliške-ga časopisja. Pohujšali so nek-daj verne dobre slovenske ka-toliške družine, katere bodo romale sedaj slepe za njimi in trobile v njihovi rog, kakor že čujemo na več straneh njihove tužne glasove onih, katere smo poznali, da so nekdanj mis-lili drugače in delali drugače. O, kako se rogajo. O kako se tega vsele. V svoji nespameti si drznejo hvalisati, da so se-daj spregledali, ko so se otre-sli tega katoliškega jarma, te vere, tega nazadnjaštva itd. Strah nas naj bo ko jih čuje-mo. Pa strah naj bo tudi one, kateri so jih odrešili, zapeljali in si nakopali prekletstvo na svojo kri! Naši ta "napredni" se prav radi sklicujejo na Kri-sta. Zato jim naj velja ravno tukaj tudi Kristova beseda, ki je rekel: "Gorje človeku, ki pohujša enega izmed teh, ki v me verujejo. Bolje, da bi niko-li tak človek rojen ne bil. Ali pa naj bi se potopil v globoči-ne morja." In kaj drugega so naši ta "napredni" še za naše delavce storili kakor to, da so iste spravili ob vero, ki je edi-no zadovoljstvo in mir srca, i-ste so naredili podivjane in ne-srečne s svojimi sanjarskimi obljubami, iste so vedno hujs-kali, vedno puntali, vedno ne-mir v njihovih srcih (obuja-li). Sadove tega najdemo vse povsod. In da bomo znali ču-

JOSIP ZALAR
glavni tajnik K. S. K. J.

Josip Zalar:

Katoliški tisk je največji dobrotnik K.S.K. Jednote in njenih društev.

KO se je minulo leto pra-znovala 31. letnica K. S. K. Jednote, smo se s ponomom spominjali nje usta-noviteljev. Kadarkoli praznujemo kako jubilejno slavnost tega ali one-ga krajevnega društva K. S. K. Jednote, se radi spominjamo zaslužnih mož, ki so društvo ustanovili in ki so obdelovali društveno polje leta in leta. Prav je, da se ob času jubi-lejnih slavnosti zbere narod v večjem številu skupaj, ter tako pijonirje in ustanovitelje druš-tva pozdravi in počasti.

Z vso pravico se smemo spom-injati preteklih 31. let, tekem katerih je K. S. K. Jednota s svojimi društvi opravljala prava samaritanska dela širom A-merike. In ko se tako spomi-njamo na dobra in koristna de-la, ki jih je naša Jednota sto-rila za slovenski katoliški na-rod, se nehote vprašamo, kako je prišlo do ustanovitve te mo-gočne podporne organizacije in njenih številnih društev? Seve-dnekdaj je moral biti, ki je prvi sprožil misel o ustanovitvi K. S. K. Jednote. S tem, da je bila sprožena misel, še ni bila Jednota ustanovljena. Biti je morala neka posebna moč, ne-ke vrste sila, ki je to misel raz-širila med slovensko ljudstvo v Ameriki. Ta moč, ta sila, je bil prvi slovenski katoliški list A-merikanski Slovenec.

Ako bi se mor-

vršiti pismenim potom, bi se dalo le malo doseči in dvomim, če bi bilo mogoče ustanoviti K. S. K. Jednoto, ter jo postaviti na stališče ker je danes, če bi ne imeli časopisa na razpola-gu, ki je raznesel veselo novico med Slovence po celi Ameriki. Da, ravno prvi slov. katoliš-ki list je bil oni apostelj, potom katerega se je klicalo in vspeodbujalo slovenski narod, da si ustanovi svojo lastno brat-sko podporno organizacijo. Bodril in priporočal je po sloven-skih naselbinah, da naj se na-rod organizira, ustanavlja brat-ska podporna društva, ter jih priklopi h K. S. K. Jednoti. Vprašanje pa nastane: Se li mi zavedamo dobrot in koristi, ki jih je naše katoliško časopisje storilo za naš narod? Če se te-ga zavedamo, se zavedamo zelo malo. Vkljub temu, da ve-mo, koliko koristi je storilo na-še katoliško časopisje kakor Amerikanski Slovenec, Glasilo K. S. K. J., Edinost, Ave Maria itd. za naš napredek vse eno zelo malo uvažujemo koristi katoliškega tiska. Mnogokrat naše katoliško časopisje celo podcenjujemo. Zakaj to? Za-to, ker smo preozkosrčni, ki ne znamo ceniti dobrih del, ki jih je naše časopisje za narod stori-lo.

Pribita resnica je, da se ima-mo zahvaliti ravno našemu časopisju, da imamo danes tako ogočno Jednoto; da imamo

tako lepo število krajevnih društev. Ravno naše katoliško časopisje je največji dobrotnik K. S. K. Jednote in njenih društev. Vsakdo, ki nepristransko in pošteno sodi, bo priznal, da je to resnica. In dokler je to resnica, ni li naša dolžnost, da se borimo in potegujemo ter podpiramo katoliške časnike?!

Poglejmo nasprotnike našega verskega prepričanja, kako so podkovani s svojim tiskom. Dan na dan, bruhajo in mečejo žaljive psovke na slovensko katoliško ljudstvo. Se javno norčujejo iz vsega kar je katoliško. In mi, ki se nazivljamo za katoličane, take liste podpiramo in pomagamo vzdrževati. Dokler smo tako dobri, da naročimo liste ki blatijo vero naših pradedov, vero naših starišev, vero našo, zakaj bi ne bili istotako in bolj vneti za podpirati naša domača slovenska katoliška podjetja. Naše katoliško časopisje!

Za katoličana ni dovolj, da molči, pohaja v cerkev in prejema sv. zakramente. Vsak katoličan, ki hoče ostati zvest veri svojih starišev, mora tudi čitati katoliške liste in knjige. Le potom čitanja katoliških listov in katoliških knjig, si katoličan od dne do dne utrjuje

versko prepričanje. Zato je vsakega katoličana dolžnost, da čita in podpira katoliške časnike.

Poglejmo katoličane drugih narodnosti, kako se ti borijo za svoj tisk. Kako razširjajo njihovo časopisje. Tako bi morali delati tudi mi. Tudi mi bi morali po vzgledu drugih katoličanov delati in razširjati naše slovenske katoliške liste.

Članstvo K. S. K. Jednote, bi se moralo zavedati, da se imamo zahvaliti za naš napredek pri Jednoti kakor tudi pri krajevnih društvih, ravno katoliškemu tisku. Katoliškemu časopisju kot največjemu dobrotniku naših društev, se imamo zahvaliti, da smo tako lepo napredovali.

Skažimo se torej hvaležni o nim, ki so kazali pravo pot napredka naši dični Jednoti in njenim društvom. Razširjajmo katoliško misel potom katoliških listov. Delujmo na to, da dobimo katoliški dnevnik, ki nas bo od dne do dne bodril in opominjal na naše verske dolžnosti: ki nas bo vodil po poti napredka in ki bo dnevno vspodbujal naše rojake in rojakinje širom Amerike, da pristopijo pod zastavo krajevnih društev in K. S. K. Jednote.

Martin Kremesec:

Naš napredek je mogoč le potom kat. časopisja.

VELIKO se čita in piše zadnje čase o potrebi katoliškega časopisja. Vsak dopisnik izraža svoje želje po katoliškem dnevniku. Torej, mnenje našega katoliškega naroda je, da dnevnik je nam neobhodno potreben, če hočemo naprej po poti napredka.

MARTIN KREMESEC
gl. poročnik K.S.K.J. in naš sotrudnik.

Vsi vidimo, da kaj smo katoliški Slovenci v preteklosti zamudili. Mimo najbolj ugodnih prilik smo šli nezavedni t. j. kar se tiče katoliškega časopisja. Mi bi, ako bi se bili zavedali svojih dolžnosti morali ustanoviti katoliški dnevnik že najmanj pred dvajsetimi leti. Pa bili smo tedaj nezavedni in smo rajši podpirali protiverske liste, kakor je grdi umazani pohujšljivi newyorški dnevnik. Podpirali smo rajši naše nasprotnike, kateri danes zato nas napadajo in mečejo blato na naše duhovnike in naše katoliške moše voditelje. Ali vidite, sedaj kako smo pljuvali v svojo lastno skledo?! In to delajo nekateri Slovenci še danes.

Vem kaj pišem, če pišem o razmerah ameriških Slovencev, kajti gledal sem na nje že zadnjih 40 let. Dobro vidim, kaj se je v teh letih vse zamudilo na naši strani po krivdi enega ali drugega. Vendar kar je je. Glejmo, da popravimo, kar popraviti moramo. Največ bomo popravili, če ojačimo naše katoliško časopisje in predvsem, da si ustanovimo slovenski katoliški dnevnik, ki naj bo naš vodnik v bodočnosti.

Kakor vidite, danes, je dosežen en del katoliškega dnevnika. Stroj je kupljen in ta številka, ki jo imate v rokah je delo novega stroja. Že to je lep napredek. Podjetje je sedaj pripravljeno in je v stanu tiskati dnevnik. Toda treba je večje število naročnikov. Tekom meseca marca in aprila, kako lepo je vas prosil vsak dan naš urednik. Jaz sem bil popolnoma prepričan, da se bo število naročnikov najmanj podvojilo. In povem, da nisem bil malo razočaran, ko sem te dni zvedel, da je vsa ta kampanja prinesla komaj okrog 300 novih naročnikov. Urednik mi je povedal, da se je odzvalo v tej kampanji vse skupaj 192 naročnikov. Nekateri so jih dobili več, nekateri samo po enega. Jaz sem dobil dva. In prepričan sem bil, da vsaj enega bo dobil vsak. Torej samo 192 naročnikov je videlo potrebo agitirati za katoliški dnevnik. Kje ste pa drugi? Torej vsi drugi

menda dovolj jasne in ni vzroka, da jih ne bi kdo razumel. Kdor jih ne bo, jih samo za to ne bo, ker jih noče.

Rojaki, jaz apeliram na vsakega katoliškega Slovenca, da naj malo bolj resno prevdri vso to stvar in potem stori svojo dolžnost v tem oziru. Če nismo dosegli dnevnika tekoma

Marie Prislant:

Slovenska žena in katoliško časopisje.

DA lahko naše žene in dekleta veliko dosežejo, ako jih je le volja, je zlasti pokazala zadnja kampanja K. S. K. J. Kako so bila delavna ženska društva, kako marljivo so nabirala nove članice. In rezultat, — pogledjmo samo društvo sv. Marije Magdalene v Clevelandu, ki bo kmalo največje društvo naše Jednote, šteje sedaj že blizu 600 članic.

Kakor je potreba, da agitiramo za katoliško organizacijo, ravno tako je potreba, da se zavzamemo tudi za katoliško časopisje. Ako hočemo ohraniti naša društva in našo Jednoto katoliško, nam je neobhodno potrebno katoliški list in sicer dnevnik. Ker pa imamo časopis, ki res zastopa katoliško stvar, je naša dolžnost, da se zanj zavzamemo. Ta list je A. S. & Edinost, to je list ki stoji na braniku že celih 11 let in odbija napad za napadom, ki je in bo zmiraj branil katoliške interese.

Zavedne katoliške žene in dekleta! Ali ne mislite, da je naša dolžnost, da nekaj storimo za dobro časopisje? Nekaj, kar lahko storimo?! — Blizu osem tisoč nas je zbranih pod zastavo K. S. K. J. ali pa smo tudi vse kot katoličanke, naročene na katoliški list? Ako ne, storimo to takoj! Katera je

MARIE PRISLAND
podpredsednica K. S. K. Jednote in naša sotrudnica.

že sama naročnica, pa naj opomni sosedo ali prijateljico, da se naroči. V vsako slovensko hišo prihaja po več časopisov, pa, da bi samo katoliškega manjkalo? To bi ne bilo prav!

Torej sestreste, članice K. S. K. J. in druge zavedne katoliške žene in dekleta! zavzemimo se za katoliški dnevnik, agitirajmo za list A. S. & Edinost, ter mu pridobimo kar največ naročnikov in naročnic.

Vzemimo si za geslo:

V vsako slovensko katoliško hišo mora prihajati katoliški list. In vsaka članica naše Jednote naj bo tudi naročnica na A. S. & Edinost!

Ivan Zupan:

Vsi na delo za katoliški dnevnik!

POKOJNI papež Pij X. je nekoč v svoji encikliki sledeče omenil: "Zastonj ustanavljate misijone in gradite šole, če niste zmogni vihteti ofenzivnega in defenzivnega orožja v obliki lojalnega katoliškega časopisja."

Pokojni papež Pij X. je živel in umrl za časa minule svetovne vojne. Kmalu po izbruhu iste je skušal pri raznih veselih doseči sporazum, da bi se krvavo človeško klanje ustavilo; toda pri ten ni dosegel zaželjenega uspeha. Njegovi prijatelji zatrjujejo, da mu je vsled tega žalosti počilo srce.

Kakor je pred nekaj leti nazaj skoro po vsem svetu divjala huda vojna za odpravo militarizma in zatiranja narodov, tako se zbira še dandanes velika armada sovražnikov vere in sv. Cerkve, ki ji hoče odvzeti njene pravice, njeno čast, ugled in delovanje v dobrobit človeštva. Na Ruskem je boljševiška vlada zatrla vsako versko gibanje češ, da je vera strup? za narod. Ruskim mladino so od vere odstranili komunistični listi in brošure, s katerimi je dandanes vsa Rusija preplavljena. — Tudi v Mehiki, že sto in stoletja tako verski državi, so zadnji čas pričeli preganjati katol. duhovnike. Enako se mora boriti s svojimi verskimi sovražniki tudi vedno ponosna katol. Francija.

Ne samo v drugih državah, ampak tudi pri nas, v naši mogočni republiki se zadnji čas oglašajo sovražniki sv. vere, to so Kukulksovci; njih namen je zapreti vse cerkve, cerkvene šole, pregnati duhovnike in ustaviti sv. obrede. Tudi ti verski sovražniki se poslužujejo umetnega orožja: svojih časopisov in brošur za dosego svojih slabih namenov.

Nedavno sem se pogovarjal z nekim starim izkušenim ameriškim Slovincem, ki je pov-

IVAN ZUPAN
urednik Glasila K. S. K. Jednote.

darjal, da ima tudi naša ameriška Slovenija svoje Kukulksovce?! in pojasnil, kdo da so. Prav je imel. Mož je trdil, da smatra on vse naše naprednjake (svobodomiselnice in socialiste) za ameriške slovenske Klanovce, kajti njih namen je ravno isti, kot pravih ameriških Kukulksarjev. K sklepu je celo omenil, da je izraz Kukulksovec za naše verske sovražnike še prelep, kajti naši nasprotniki prekašajo v zabavljanju čez duhovnike celo svoje ameriške kolege in sodruga KKK. Ni jih sicer število, toda štejejo se, da so v premoči!

Kdo je vsemu temu kriv? Mi sami, ker smo bili prethi, preponižni in preveč potrpežljivi. Ko je naš sovražnik sejal ljuliko med pšenico, smo mi spali. Naši nasprotniki so visoko dvigali svoje orožje (protiversko časopisje), mi smo pa le bolj molčali. Peščica naših listov se mi mogla zoprtavljati večini protiverskih listov. To je torej vzrok da nas dandanes imenujejo "nazadnjake." Odkrito moramo priznati, da smo gledé propagande dobrega časopisja in tiska v resnici nazadnjaki; nismo pa taki v splošnem moralnem in drugem kul-

turnem oziru. Največjo čast nam dela zgodovina naših amer. slovenskih pionirjev, naselbin, fara, šol, naše inteligence itd. S tako lepo zgodovino se takozvani naši "naprednjaki" ne morejo ponašati.

Ako se oziramo na zlate besede pokojnega papeža Pija X., se moramo naravnost čuditi, kako nam je bilo sploh mogoče obstojati v 30 letni proti-

Andrej Tomec:

Strup in zdravilo.

AND. TOMEC, povzroča bolečih po poklicu prene, bolezni in smrti in vsem najpogumnejši in najbolj boriteljev za našo stvar, katol. stvar.

Med mnoge nasprotniče si sile in elemente, kakor so ogenj in voda, tema in svetloba, zlo in dobro, laž in resnica, krivica in pravica, spadata tudi strup in zdravilo. Strup po poklicu prene, bolezni in smrti in vsem najpogumnejši in najbolj boriteljev za našo stvar, katol. stvar.

Strup spada torej med zlo, zdravilo med dobro. Strupa se bojimo in varujemo, ker nam škoduje, zdravila iščemo in se ga poslužujemo, ker nam koristi.

Toda ni ga pa strupa, ki bi bil hujši, ki bi v toliki meri učinkoval, ki bi povzročal toliko zla in gorja, ki bi imel tako strašne posledice, ki bi rodil toliko žalostnih sadov, ki bi puščal za seboj toliko škodne gnotne in moralne, toliko nesreče za posameznika, za družino, za narod, za državo, za celo človeško družbo, kakor je strup slabega časopisja. Vsi modras in vsa strupena golažen, vsi strupi ne povzročajo in ne morejo povzročiti toliko zla kot ga povzročata slabo časopisje. Stekli psi, vsa zverjad ni tako nevarna kot so nevarni slabi časopisi. Vsa druga nesreča kar se jo zgodi na sveti in vse drugo gorje, s katerim je svet prenapolnjen, se ne da primerjati oni nesreči, onemu gorju, ki ga povzročata slabo časopisje.

Žal, da se je med nami Ameriški Slovenci slabo časopisje kot kuga razširilo in kot povodenj razlilo in preplavilo naše naselbine, katere s svojim strupom zastruplja in okužuje naš narod.

Strup slabega časopisja.

V tujini smo živeči med tujimi narodi, kateri nimajo za nas ne srca ne ljubezni, kakor ga tudi mi nimamo za nje. In baš radi tega bi se morali trdneje skleniti, v pravi bratski ljubezni želeč eden drugemu vse dobro in pomagati eden drugemu in z roko v roki delati za skupno korist in napredek.

Pa kako človeka zaboli srce, ko se snide ali sreča s tujcem, pa ga lepo in prijateljsko pozdravi, a ko se sreča, ko pride skupaj s svojim rojakom, s svojim bratom po rodu, s Slovincem, ki mesto da bi ga prijazno in bratsko pozdravil in se razveselil, pa ga grdo in jezno pogleda, ga začne celo napadati, čez njega zabavlja, ga sramotiti, zmerjati, izživljati, če ni slučajno istega mišljenja, kakor on, da se mora človek boriti z njim in se braniti, kakor se pred nikomur drugim ni treba, da imajo lahko tuji o nas sodbo. "Glejte, ti ljudje se med seboj videti ne morejo." Ali pa človeka že tako sovraži, da ga niti več pogledati in ogovoriti ne mara. Za mnogo takih žalostnih zgledov vem iz lastne skušnje.

Pa od kod to? Kaj je vzrok temu? Nič drugega ne, kot strup

verski borbi in borbi velikega števila nam sovražnih listov?

Dragi mi amer. katol. Slovenci in Slovenke! Zamujeno stvar se lahko popravimo; zato se nam nudi baš sedaj lepa prilika. Tiskovna družba "Edinost" v Chicagu se je zavzela za plemenit načrt, da bi izdajala prvi slovenski katol. dnevnik v naši novi domovini. Za dosego te ideje ne manjka več dosti. Še okrog 800 novih na-

ročnikov je potreba! Te MORAMO dobiti v najkrajšem času! Naš katol. čut, naš verski ponos in naša zgodovina nam to velevala. Mi potrebujemo dnevnega glasitelja, ki bo romal od naselbine do naselbine, od hiše do hiše in se boril za naša načela. Zavijajmo torej rokave in ne odnehajmo prej, dokler ne dosežemo zaželjenega cilja!

he? Morda Bog, od katerega so odpadli, katerega taje, v katerega ne verujejo, v katerega ne upajo, ne ljubijo, k Njemu za milost ne molijo?

Dosedanje nasprotno slovensko časopisje je slovensko delavstvo v Ameriki zavedlo tako daleč, da se med seboj sovražijo in bojjuje, ker ga je razdružilo in razcepilo. Protiversko slov. časopisje je slov. delavstvo spravilo ob 60 tisoč dolarjev. To časopisje je naredilo, da so člani Lawndalske jednote sužnji v svoji lastni hiši, da se na tisoče članov pokori par propalim osebam v gl. uradu in so, dasi jim zdržujejo korito, od njih radi svojega katoličanstva kot ponižen kužek tepeni, vsak dan v svojem lastnem jednotinem rdečem glasilu zaničevani, zmerjani zasramovani, zasmehovani, da morajo, ako hočejo biti v jednoti, tako plesati, kakor oni žvižgajo, da morajo zato, ker so v jednoti, podpirati protiversko in proticerkveno gonjo in gonjo proti samim sebi, da morajo radi jednote ne pljuvati, temveč še nekaj grjega, kar je pregrešno za povedati, v lastno skledo.

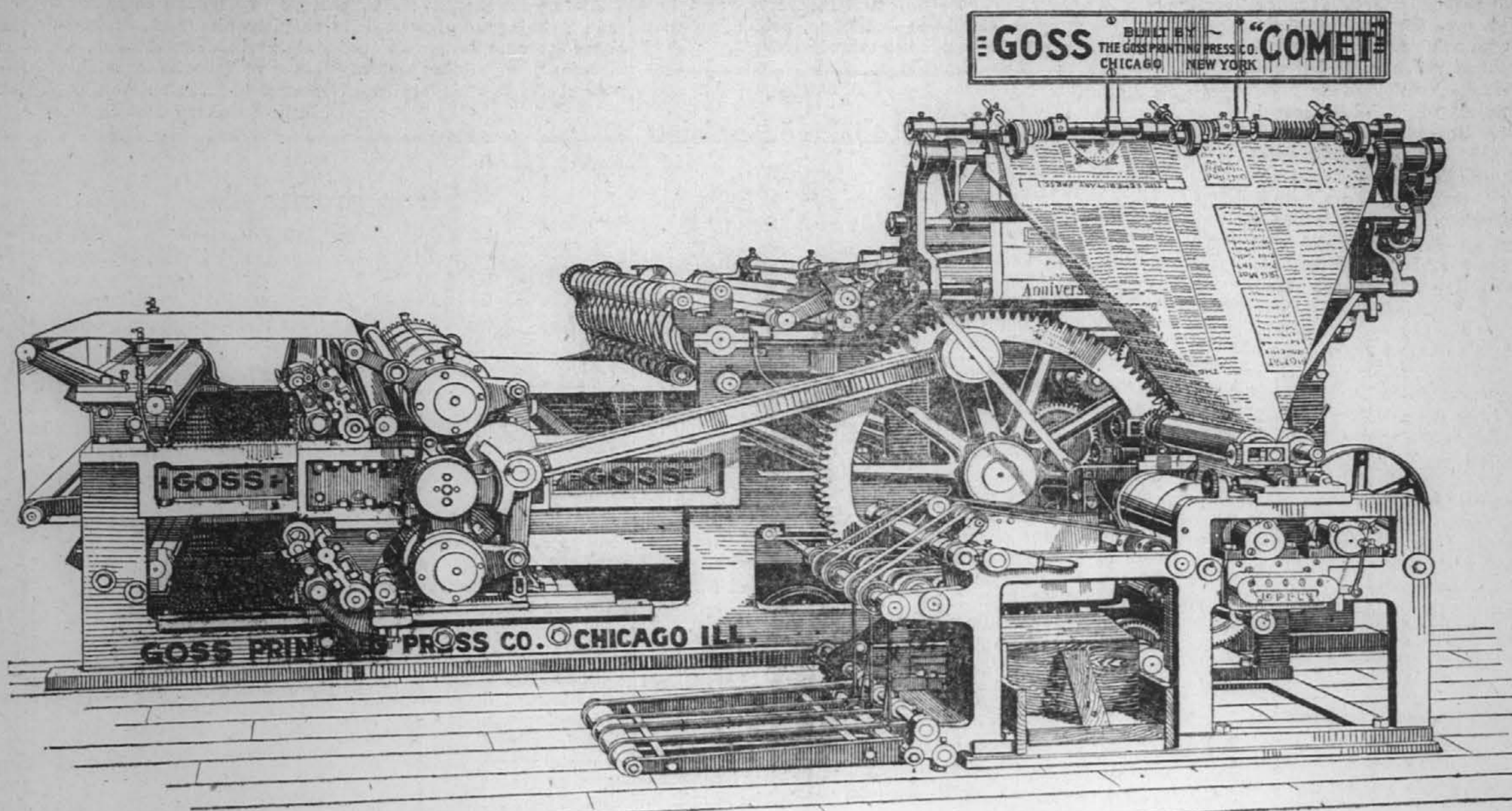
Slovensko slabo časopisje je mnoge slovenske delavce posurovelo, podivjalo in fanatiziralo ter nahujskalo proti svojim tovarišem katoliškim delavcem. To nesrečno in prokletno časopisje je doseglo, da se delavec proti delavcu bojuje, a ne proti delavskim sovražnikom, proti izkoriščevalcem in pijavkam delavstva, je povzročilo, da smo mi amer. Slovenci, tako majhni po številu, pa tako neusmiljeno razdruženi, zoper same sebe razdeljeni, da sovraži brat brata, ker ni z njim enakih misli in dasi bi morali in mogli, ker smo vsi Slovenci in vsi delavci, skupaj držati, čeprav nismo vsi enih misli, od česar bi imeli vsi korist, pa se gledamo in ravsamo kot pes in mačka, od česar imamo vsi škodo. Pregovor pravi: Kjer se prepirata dva, tam tretji dobiček ima, se med nami slovenskimi delavci izpolnjuje v polni meri. Nas nesrečne slovenske delavce so slovenski protiverski časnikarji nahujskali enega proti drugemu in pognali v bratomorni boj zato, da imajo od tega oni — dobiček.

Da, za zjokati se je nad uso slovenskega proletarijata v Ameriki! Po slabem časopisju se je mnogo naših rojakov zastrupilo in — izgubilo. (Konec prihodnjic)

LISTNICA UREDNIŠTVA:

Ker se je nabralo za to slavnostno številko silno veliko gradiva, da ga je skoro za dve take številke, smo primorani, ker je vsebina vseh člankov velike važnosti za katoliški tisk izdati jutri še eno številko na osemih straneh, v kateri bodo priobčeni še zanimivi članki naših ljajkov. Tiskali jo bomo ravno tako veliko število, kakor danes te številke in zastopniki so prošeni, da obe številke dele ljudstvu brezplačno. Gg. zastopnike (ee) prosimo, da naj se dogovore, kjer so slov. župniki, da jim dovolijo deliti prihodnjo nedeljo te izdaje pred cerkvijo. Te dve številke morajo kar največ mogoče mednarod, da bo tako celokupen narod zaznal za naše delo za katoliški tisk.

Novi tiskarski stroj, ki si ga je nabavila tiskovna družba Edinost.

Na tej sliki vidite dragi čitatelji lep moderni tiskarski stroj za tiskanje našega lista. To je stroj, zakaterega smo razpisali 200 delnic, katere so pokupili naši č. gg. duhovniki, naša vrla zavedna slovenska katoliška društva, naši slovenski katoliški lajki in naše zavedne Slovenke. Danes vidite na slikah tudi dom našega tiskovnega

podjetja, kar vse lastuje delniška družba Edinost.

Danes lahko vsak ameriški Slovenec (ka) vidi, kako veliko nevoščljivost so gojili naši berzverski fanatiki na Lawndale in Cortlandtu, ko so nas napadali, podtikavali dvoumne stvari naši akciji za katoliški tisk. Pisali so zlobno, kakor da mi mislimo ljudi go-

ljufati, itd. Danes dragi katoliški Slovenci (ke), ko bodo dobili nevoščljivi nasprotniki to številko v roke jih bo preletel strah, ker zaznali bodo, da vse njih satansko, vse njih zlobno obrekovanje in naskokovanje ni uspešno.

Pred Vami dragi ameriški Slovenci pa leži naše delo. Tukaj je podjetje,

zakaterega smo delali, tukaj je trdnjava, katero smo zidali z največjimi žrtvami in napori in to v času, ko je bilo treba z eno roko braniti z drugo zidati. Vendar uspelo je, pred Vami je in Vam samo govori.

Sedaj ni treba ničesar drugega, kakor dvigniti če število naših naročni-

kov in dnevnik je tukaj. Daj Bog, da se to v najkrajšem času uresniči.

Za vse to gre čast dobremu slovenskemu ljudstvu, ki je nas v tej borbi podpiralo, katero se je pri tem zavedalo svojih dolžnosti do katoliškega tiska. Vsem najprisrčnejša hvala!

JOHN JERICHO.

Albin Zakrajšek:

Kaj pomeni dobro urejena tiskarna za katoliški tisk?

NAJVAŽNEJŠE in najpoglavitejšo ulogo sedanjega časa igra brezdvomno tisk. Iz tiskarn prihaja tisk, zato so tiskarne danes velike važnosti za vsakega, ki izdaja časopise, knjige ali kakoršenkoli tisk. Kako moč ima tiskana beseda vidimo zlasti ob času volitev ali drugih kampanj. Danes je moč tiska

ALBIN ZAKRAJŠEK

poslovodja tiskarne in tajnik tiskovne družbe Edinost.

uprežena že za vsako najmanjšo stvar, ki se tiče človeškega življenja. Tisk dela pot novim idejam med ljudske mase in jih vcepljuje v ljudska srca. Tisk obiskuje vele mesta, trge, in najbolj oddaljene gorske vasi. Tam oznanja svoje ideje, kakoršne pač zastopa in kakoršne so že.

Ljudje smo razdeljeni v razna politična in verska prepričanja. In kakor se delijo naša prepričanja, tako se deli tudi tisk.

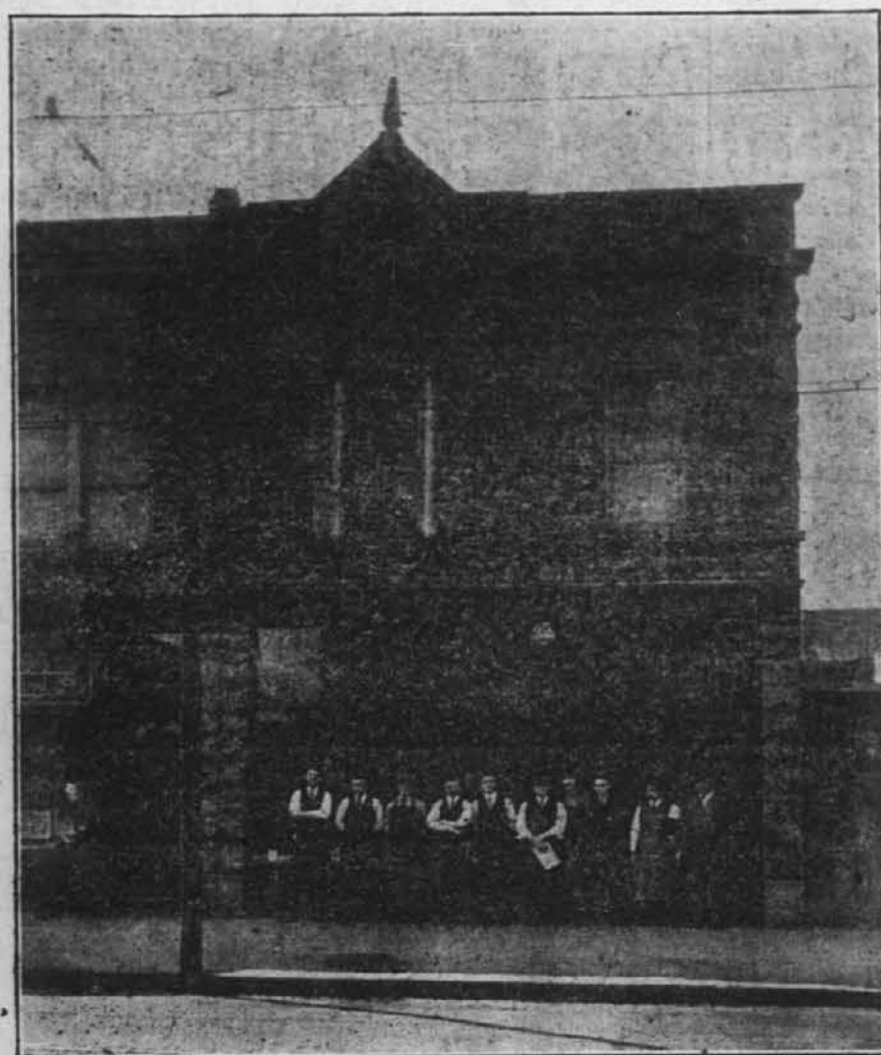
Med nami ameriški Slovenci smo razdeljeni v glavnem v dva tabora. Na eni strani je katoliški, na drugi protikatoliški. Protikatoliški elementi imajo močan tisk, svoje tiskarne, katere sipljejo med narod dnevno tiskovni strup, s katerim onesrečujejo naše slovensko ljudstvo in ravno radi tiskarn ima nasprotni tisk močno podlago. Zato je potreba tudi nam katoliškim Slovencem, da obrnemo malo več pozornosti naši katoliški tiskarni, ki jo lastuje delniška družba Edinost.

Brez lastne tiskarne bi katoliški Slovenci nikdar ne mogli izdajati dnevnika. Z lastno tiskarno ga bodo v kratkem dobili, ker tiskarna jih bo v to omogočila.

Kot dolgoletni poslovodja tiskarne moram konstatirati, da naše slovensko katoliško tiskovno podjetje Edinost ima lepo bodočnost in bo nudila zlasti katoliškemu dnevniku in drugemu katoliškemu tisku najboljše udobnosti.

Tega se pa seveda morajo zavedati tudi vsi katoliški Slovenci v Ameriki, namreč, da imajo svoje lastno narodno katoliško podjetje, katerega so dolžni podpirati s svojimi naročili, kadar jih potrebujejo. Kadar katoliški Slovenec potrebuje kakih tiskovin se naj spomni gotovo naše slovenske katoliške tiskarne. S svojim naročilom, bo dal nekaj zaslužka slovenskemu tiskovnemu podjetju, kateri zaslužek itak nekemu mora dati, če hoče imeti naročilo izvršeno. In če ga da slovenski katoliški tiskarni, s tem pomaga lastnemu narod-

Narodno podjetje, katerega lastujejo katoliški Slovenci v Ameriki.

DOM, KI GA LASTUJE SLOVENSKA KATOLIŠKA TISKOVNA DRUŽBA EDINOST.

Stoječi tvorijo uradniško in tiskarsko osebje ki so od leve, kakor sledi: A. L. Levington, strojnik. Josip Kobal, pomožni upravnik list St. Francis; T. Spark, tiskar; Albin Zakrajšek, poslovodja tiskarne; Albin Jazbec, pomožni urednik A. S. & Ed.; John Jerič, urednik A. S. & Ed.; Miss U. Zakrajšek, upravnica; John Prah, pomožni upravnik; Michael Kobal, odpošiljatelj listov; Math Povše, ki se je slučajno nahajal zraven, ko se je posnela slika.

Hišo in vse poslopje lastuje družba delničarjev. Sprejaj je urad, zadaj en del tiskarne in sicer linotype stroj za stavljenje črk, kamnene mize, na katerih se delajo tiskarske forme. Prav zadaj pa so prostori za odpošiljevanje listov. V basementu so tiskarski stroji, tak veliki, ko ga vidite na sliki, eden malo manjši na katerem se je doslej tiskal list, potem stroj za zgibanje listov in dva Gordon stroja za tiskanje manjših tiskarskih del kot koverte pisemski papir in kaj enakega. Poleg teh strojev je spodaj stroj za stitching, t. j. stroj za šivanje in vezanje magazinov ali manjših knjižic s žico in pa moderni stroj za rezanje papirja in obrezovanje magazinov in knjig. Na vrhu v drugem nadstropju pa je stanovanje, kateri je oddan v najem in družba prejema najemnino.

nemu podjetju, katerega ves dobiček gre za večji in boljši katoliški tisk.

Naša tiskarna je sedaj izpopolnjena. Imamo izborne tiskarske moči in naša tiskarna je sedaj v stanu proizvajati najboljše dela, točno in po zmernih cenah. Tiskamo vse, kar spada v tiskarsko obrt. Od slej se lahko obračajo ameriški katoliški Slovenci z največjim zaupanjem na našo tiskarno za vsa tiskarska dela. Za nas ni nobeno naročilo premajhno in nobeno preveliko. Naročila sprejemamo iz vseh naselbin.

Izboljšana tiskarna pomeni varno podlago za naš katoliški dnevnik. Katoliška tiskarna bo nudila pa tudi udobnosti za izdajanje raznih brošur, knjig itd. katerih smo ameriški Slovenci zelo potrebni. Zato slovenski trgovci, obrtniki, in zlasti naša slavna katoliška društva ne pozabite svoje lastne in edine slovenske katoliške tiskarne v Ameriki.

J. J.

BRATJE IN SESTRE, POPRIMO VSI!

Ne recimo več, bodo že drugi, kaj se bom jaz štilil v to itd. Ne izgovarjamo se več, saj vsi izgovori niso opravičljivi. Ampak bratje in sestre poprimimo vsi!

Jaz, Ti in Oni (a) prav vsi in idimo na delo za novimi naročniki, da jih pridobimo vsaj še ene 700 ali 800, da se doseže zaželjeno število naročnikov, ki je neobhodno potrebno, predno se začne z izdajanjem dnevnika.

Mi pri podjetju smo delali na vso moč, izpopolnili smo z Vašo pomočjo našo tiskarno, katera je sedaj v stanu zmago-

vati delo, ki ji ga bo nalagalo izdajanje dnevnika. To je sedaj doseženo. Stroj vidite na tej sliki, vidite sliko lastnega doma našega podjetja, sedaj vidite jasno vse, vidite lahko, da je naša volja resna, sedaj pa prosimo še Vas bratje in sestre, da greste z najresnejšo voljo na delo za novimi naročniki. Ko pa še to dosežemo, bo Vas pa pozdravil dnevnik.

Stori naj vsak le nekoliko in dosegli bomo prav lahko za kar prosimo. Da bi okrog 5000 naročnikov ne moglo pridobiti vsaj enih 700 ali 800 novih naročnikov to je neverjetno. Zato pa dragi prijatelji naročniki primimo to pot vsi. Naj bo naše geslo: vsakdo izmed nas naj pridobi vsaj enega novega naročnika (co) na list Amerikanski Slovenec & Edinost.

Če to storimo, kako veseli bomo, ko bo v kratkem nas pozdravil slovenski katoliški dnevnik, katerega že vsi tako težko pričakujemo.

Mi smo ga Vam že večkrat obljubili, ker smo računali na Vaše sodelovanje. Toda vedno je vladala v tem oziru neka zaspanost. Mi smo storili vse, kar je v naši moči in kolikor smo zmogli pri danih razmerah. Odkrito povedano mi smo vedno zaupali v Vas in zapupamo še danes. Trdnó smo prepričani, da ga ne bo naročnika, ki bo prečital to številko, da bi ne storil nekaj, da se število naših naročnikov kar najbolj mogoče pomnoži ter da se na ta način, kar najhitreje doseže slovenski katoliški dnevnik.

Zato bratje in sestre pojdimo to pot prav vsi na delo, da na ta način čimpreje dosežemo potrebni slovenski katoliški dnevnik.